participation conservation empowerment livelihood security

ASSAM PROJECT ON
FOREST & BIODIVERSITY
CONSERVATION

afd
AGENCE FRANÇAISE
DE DÉVELOPPEMENT

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
(জে এফ এম চি)

উত্তৰ লখিমপুৰ বনাঞ্চলিক, লখিমপুৰ বন সংমণ্ডল
উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE) আৰু আৰ জি ভি এন (RGVN)]

Approved

Divisional Forest Officer
Lakhimpur Division

জুন, ২০১৭

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সি ফ্রেন্সাইজি ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি এম এল (CML)	ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় সাহায্য আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ (চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'-ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড)
কম্পেল' (COMPELO)	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্‌ছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৱাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন প্ৰৱন্ধন সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰষ্টে প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুৰেল এপ্ৰাইজেল)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'ল্‌ছ)
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্মসূচী চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোল)

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
লখিমপুৰ বন সংমণ্ডল, উত্তৰ লখিমপুৰ বন আঞ্চলিক

১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা)

<u>সূচীপত্ৰ</u>

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
ক	ভূমিকা	৩
খ	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা	৪
গ	জীৱিকাৰ সুবিধা বিশ্লেষণ	৮
ঘ	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৪
ঙ	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৫-৩১
	পৰিশিষ্ট তালিকা জীৱিকা সৃষ্টি কাৰ্যসূচীৰ বাবে চিনাক্ত হিতাধিকাৰীৰ প্ৰস্তাৱিত তালিকা i) বয়ন	৩২-৬২

ক। ভূমিকা

কম্পেল'ৰ প্ৰকল্প সম্পৰ্কে (ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট, COMPELO) ঃ	অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন্ ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰ্ভেচন)ৰ উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহিৰ্ভূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহুমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনৰ ব্যৱস্থা কৰা।' প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।' এই প্ৰকল্পটোলৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো কামৰ দায়িত্বত আছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰ্ভেচন ছ'চাইটী।
ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন	বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্ৰকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানে উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উদ্ভাৱন কৰাটো প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সক্ষমতা বৃদ্ধি কৰাও দৰকাৰ। প্ৰকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰাৰপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন), আৰু 'চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ' ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড' (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)' চমুকৈ কম্পেল'। প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে 'গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান... বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।' বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্ৰকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।
ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা	অসমৰ লখিমপুৰ জিলাত অৱস্থিত ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে গাঁওবাসীৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিস্তৃত বিশ্লেষণ এই নথিত সন্নিৱিষ্ট হৈছে। উত্তৰ অসম বন চক্ৰৰ লখিমপুৰ বন সংমণ্ডলৰ ডুলুং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ অন্তৰ্গত হৈছে তৰিয়নি বৰবিল জে এফ এম চি। গাঁওখনৰ লোকসকল অসমীয়া, আদিবাসী (চাহ জনজাতি) আৰু নেপালী সম্প্ৰদায়ৰ। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত সম্প্ৰদায়সমূহৰ সবিশেষ উল্লেখ কৰা হৈছে।

	এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা গাঁওখনত বাস কৰা সম্প্ৰদায়সমূহৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৭ চনৰ মাৰ্চ মাহত ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্টাৰপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ, গুৱাহাটীৰ বিষয়ববীয়া আৰু সম্প্ৰদায়টোৱে গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পি আৰ এ)ৰ জৰিয়তে এই নথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰকল্প নিৰ্দেশনা অনুসৰি আই আই ই-এ এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সংযোজিত কৰিছে। ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিলত এই নথি গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে আলোচনাত চূড়ান্ত কৰা হয়।

খ। ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

অৱস্থিতি

২০০৮ চনত এই গাঁৱৰ বাসিন্দাসকলক সামৰি লোৱাৰ উদ্দেশ্যৰে ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) গঠন কৰা হৈছিল। উক্ত জে এফ এম চিয়ে সামৰি লোৱা অঞ্চলসমূহ অসমৰ লখিমপুৰ জিলাৰ বগীনদী ৰাজহ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত।

পৰিশিষ্ট ১ (খ)ত গাঁৱৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

মূল তথ্য

তালিকা-ক ঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

জে এফ এম চিৰ নাম	ৰূপহী ৰাজগড়
বাসস্থান	ৰূপহী ৰাজগড়
ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	ৰূপহী ৰাজগড়
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	ওখমাটি
ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	বগীনদী চক্ৰ
জিলা	লখিমপুৰ
বন সংমণ্ডল	লখিমপুৰ সংমণ্ডল
বন আঞ্চলিক	উত্তৰ লখিমপুৰ
বন লাট	পথালিপাম
গঠনৰ বছৰ	২০০৮
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে ঃ উত্তৰ ঃ অৰুণাচল প্ৰদেশ দক্ষিণ ঃ উত্তৰ-পূব সীমান্ত ৰে'ল ষ্টেচন পশ্চিম ঃ গাগৰনদী পূব ঃ ৰাজআলি

উৎস ঃ জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৭ৰ মাৰ্চত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-I (পৰিশিষ্ট-৬)ৰ তালিকা-১ত প্ৰদান কৰা হৈছে।

<table>
<tr>
<td>কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</td>
<td>ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা-খ ঃ কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ
<table>
<tr><td>সভাপতিৰ নাম</td><td>ৰাজেন ভৰালী</td></tr>
<tr><td>সদস্য সচিবৰ নাম</td><td>অতুল বৰুৱা</td></tr>
<tr><td>কোষাধ্যক্ষৰ নাম</td><td>দীলিপ শইকীয়া</td></tr>
<tr><td rowspan="3">কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>পুৰুষ ঃ ৯</td></tr>
<tr><td>মহিলা ঃ ৪</td></tr>
<tr><td>মুঠ ঃ ১৩</td></tr>
<tr><td>সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>৮৬ (জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ একোজন প্ৰাপ্তবয়স্ক ইয়াত প্ৰতিনিধি হিচাপে ৰখা হৈছে)</td></tr>
</table>
উৎস ঃ জে এফ এম চিৰ তথ্য।</td>
</tr>
<tr>
<td>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি</td>
<td>গাঁওখনত বাস কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ৮৬টা। মহিলা মুৰব্বীৰ নেতৃত্বত চলা পৰিয়াল নাই। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৪৩০জন। ইয়াৰে ২৫৮জন পুৰুষ আৰু ১৭২গৰাকী মহিলা। মুঠ জনসংখ্যাৰ ৫৬জন অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী আৰু বাকীখিনি সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ লোক।

উপৰোক্ত তথ্যৰ অধিক বিৱৰণৰ বাবে তথ্য-(I)ৰ তালিকা-২ চাব পাৰে।

ইয়াৰ পৰা জনা যায় যে ঃ

১) প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৫জন (৮৬টা পৰিয়ালৰ)

২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে প্ৰতি ১০০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে ৬৬৬গৰাকী মহিলা। গাঁওখনৰ মহিলাৰ শতকৰা হাৰ (৪০ শতাংশ) পুৰুষৰ শতকৰা হাৰ (৬০ শতাংশ)ৰ তুলনাত কম।</td>
</tr>
<tr>
<td>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</td>
<td>ৰূপহী ৰাজগড় গাঁৱৰ ৩৬.৭৪ শতাংশতকৈ অধিক লোক শিক্ষিত আৰু ৬৩.২৫ শতাংশ অশিক্ষিত (তথ্য-Iৰ তালিকা-৪)। গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোকে স্কুল পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। আনহাতে, মাত্ৰ কেইটামান পৰিয়ালতহে মহাবিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰা লোক আছে।

আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক— এই দুই ধৰণৰ জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গাঁওবাসীয়ে গ্ৰহণ কৰি আহিছে। ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিত অনানুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়নৰ অৰ্থ হৈছে পৰম্পৰাগতভাৱে গ্ৰহণ কৰা দক্ষতা। তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগত দক্ষতা আছে ঃ

ক) বয়ন

খ) বাঁহ-বেতৰ কাম</td>
</tr>
</table>

	গ) চাহ খেতিয়ক ঘ) কাঠমিস্ত্ৰী ঙ) দোকান (গেলামাল, কম্পিউটাৰ আদি) সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যখনতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী প্ৰসাৰৰ বাবে চৰকাৰে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। এনে কোনো আঁচনিৰ পৰা এতিয়ালৈকে গাঁওবাসী উপকৃত হোৱা নাই। কিয়নো গাঁওখন অথবা ইয়াৰ পাৰ্শ্বৱৰ্তী অঞ্চলসমূহত তেনে কোনো আঁচনি ৰূপায়ণ কৰা হোৱা নাই।
ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ ভূমিৰ প্ৰকাৰ	প্ৰকল্প গ্ৰহণ কৰা অঞ্চলৰ ভূমিৰ প্ৰকাৰ এনেধৰণৰ ঃ ■ সমতল অঞ্চলৰ ভূমি বালিয়া মাটি। এনে প্ৰকাৰৰ ভূমি যথেষ্ট সাৰুৱা হোৱা বাবে বিভিন্ন ধৰণৰ খেতিৰ বাবে উপযোগী।
পানীৰ উৎসৰ পৰ্যাপ্ততা	এই অঞ্চলটোৰ মাজেৰে গাগৰনদী বৈ গৈছে। এই নদী অৰুণাচল প্ৰদেশৰ পাদদেশৰ পাহাৰৰ পৰা প্ৰকল্প অঞ্চললৈ বৈ আহিছে আৰু দক্ষিণে ভীমপৰা নদীৰ লগত সংযোগ হৈছে। এই নদীখন বছৰজুৰি বৈ থাকে।
জলবায়ু ঃ উষ্ণতা আৰু বৰষুণ	জলবায়ু আৰু বতৰৰ বাৰ্ষিক গড় অৱস্থা তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ ক) গ্ৰীষ্মকালত অঞ্চলটোৰ সৰ্বোচ্চ তাপমাত্ৰা হৈছে ৩৩ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ আৰু শীতকালত সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা হৈছে ৯ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ। খ) অঞ্চলটোৰ গড় তাপমাত্ৰা হৈছে ২৪ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ আৰু বৰষুণৰ পৰিমাণ হৈছে ১২৯.৩ মিলিমিটাৰ। গ) প্ৰতিবছৰে বাৰ্ষিক বৰষুণৰ পৰিমাণ হৈছে ১৫৫১.৩ মিলিমিটাৰ। বাৰিষাৰ সময়ছোৱাত (জুন-ছেপ্টেম্বৰ) সাধাৰণতে এক তৃতীয়াংশ বৃষ্টিপাত হয়। ঘ) গ্ৰাষ্মৰ সময়ত গাঁওখনৰ আৰ্দ্ৰতাৰ পৰ্যায় হৈছে ৭০-৮৮ শতাংশ। শীতকালত আৰ্দ্ৰতাৰ পৰ্যায় হৈছে ৭০-৭৯ শতাংশ।
বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে। বনাঞ্চলসমূহত গমাৰি, শিলিখা, ভোমোৰা, ঔটেঙা, নেফাফু, থেকেৰা আদি গছ আৰু ঔষধি গছ পোৱা যায়। এই সন্দৰ্ভত অতিৰিক্ত তথ্য 'বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা'ত উল্লেখ কৰা হৈছে।
ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ	ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ পৰিশিষ্ট-২ত বহলাই উল্লেখ কৰা হৈছে। এই পৰিশিষ্ট অনুসৰি পৰ্যবেক্ষণ কৰা কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্য নিম্নোল্লিখিত ধৰণৰ ঃ ধাননি পথাৰ ঃ ৪৪.৪৯ শতাংশ ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চল ঃ ২৭.৯৭ শতাংশ নদী ঃ ৫.০০ শতাংশ ৰাস্তা ঃ ২.৬০ শতাংশ বসতি স্থান ঃ ১৯.৯৪ শতাংশ

ভূমি ধাৰণ	প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ **তথ্য-(I)**ৰ **তালিকা-৬**ত উল্লেখ কৰা হৈছে। এই তালিকাৰ পৰা তলৰ তথ্যসমূহ পোৱা যায় ঃ ■ ৬.৯৭ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন (৬টা পৰিয়াল) ■ ৪০.৬৯ শতাংশ পৰিয়াল উপান্ত কৃষক। অৰ্থাৎ ২ হেক্টৰতকৈ কম ভূমিৰ অধিকাৰী (৩৫টা পৰিয়াল) ■ ৫২.৩২ শতাংশ পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক। অৰ্থাৎ ২-১০ হেক্টৰ ভূমিৰ অধিকাৰী (৪৫টা পৰিয়াল)
পশুধন	ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ মুঠ পশুধনৰ সংখ্যা হৈছে ১৫০২টা। পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুধনৰ প্ৰকাৰ হৈছে এনেধৰণৰ ঃ গৰু ঃ ৪০০টা ছাগলী ঃ ২৪০টা কুকুৰা ঃ ৮৪২টা বলধ ঃ নাই ম'হ ঃ ২২০টা গাহৰি ঃ নাই হাঁহ ঃ ২০টা ওপৰত উল্লিখিত তথ্যৰ সবিশেষ বিৱৰণ **তথ্য-(I)**ৰ **তালিকা-৭**ত দাঙি ধৰা হৈছে।
গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা	যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ নিৰ্বাহক্ষম উপায় উন্নয়নত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। **তথ্য-(I)**ৰ **তালিকা-৮**ত গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থা দাঙি ধৰা হৈছে। ওপৰৰ তালিকাৰ পৰা গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি সন্দৰ্ভত তলৰ তথ্যসমূহ লাভ কৰিব পাৰি ঃ **বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি ঃ** অঞ্চলটোৰ জনসাধাৰণে মৌলিক বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি যেনে উন্নত ৰাস্তা, প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ, বিদ্যুৎ শক্তি, পানী যোগান, মোবাইল নেটৱৰ্ক আদি যথেষ্ট শোচনীয়। **শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সেৱা ঃ** অঞ্চলটোত শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান আৰু স্বাস্থ্য ব্যৱস্থাৰ ন্যূনতম সুবিধাখিনিও নাই। ৰাজহুৱা পৰিবহণ আৰু বজাৰ উপলব্ধ নহয়। যাৰফলত অঞ্চলটোৰ লোকসকলে এঠাইৰ পৰা আনঠাইলৈ যাবলৈ চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে। **চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ** চৰকাৰী কাৰ্যালয় (যেনে আৰক্ষী থানা ৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈত ৰাজহ কাৰ্যালয় ৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈত, ৰে'ল ষ্টেচন ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈত আদি) গাঁওখনৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত। গাঁওখনৰ লগতে ইয়াৰ নিকটৱৰ্তী অঞ্চলৰ পৰা নিয়মীয়া ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ সুবিধা নথকাৰ বাবে গাঁওবাসী অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈছে।

	বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান ঃ গাঁওখনৰ পৰা বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান যেনে বেংক (১২ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ গোগামুখ) আৰু ডাকঘৰ (৭ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ পথালিপাম) যথেষ্ট দূৰৈত। গাঁওবাসীৰ ২৫জন সদস্যৰ দূৰৈৰ স্থানত বেংক একাউণ্ট আছে।
কৃষিশস্য	ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ কৃষিশস্যৰ সবিশেষ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৯ত** বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। উক্ত তালিকাৰ পৰা তলৰ তথ্যসমূহ পোৱা যায় ঃ খাৰিফ শস্য (বৰ্ষাকালীন) ঃ ধান (আইজুং, পংকজ, বাও, জহা, বড়া) ৰবি শস্য (শীতকালীন) ঃ সৰিয়হ (ব্ৰেছিকা জুনচিয়া এল), আলু (ছ'লানাম টিউবাৰ'চাম), বিলাহী (ছ'লানাম লাইক'পাৰছিকাম এল) অন্যান্য ঃ আনাৰস, আম, কঁঠাল, বন্ধাকবি, তামোল, নেমু, ফুলকবি, জলকীয়া, বেঙেনা আদি বেছিভাগ শস্যই বৰ্ষাভিত্তিক।
ধান, শাক-পাচলি, ফলমূল আদি সম্পৰ্কীয় শস্য উৎপাদন ৰূপৰেখা	ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিত শস্যৰ উৎপাদন আৰু উৎপাদনৰ হাৰৰ সবিশেষ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০ত** উল্লেখ কৰা হৈছে। অধিকাংশ পৰিয়ালে ধান, শাক-পাচলি, ফলমূল আৰু চাহৰ খেতি কৰি আহিছে। এই শস্যসমূহৰ উৎপাদন আৰু উৎপাদনৰ হাৰ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ ঃ ক) ধান ঃ উৎপাদন ঃ ২৬০০ কুইণ্টল হাৰ ঃ ৪৪.৩০ হেঃ/কুঃ খ) পাচলি ঃ উৎপাদন ঃ ১২০০ কুইণ্টল হাৰ ঃ ৩৭.৪৭ হেঃ/কুঃ গ) ফল-মূল ঃ উৎপাদন ঃ ৩০০ কুইণ্টল হাৰ ঃ ২৭.২৪ হেঃ/কুঃ ঘ) চাহ ঃ উৎপাদন ঃ ৫০০ কুইণ্টল হাৰ ঃ ৩১.২৫ হেঃ/কুঃ
পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	গাঁওখনত পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১১ত** সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। জে এফ এম চিখনৰ পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে ঃ ক) শস্যৰ অৱশিষ্ট খ) বনাঞ্চলৰ চৰণীয়া পথাৰ গ) ঘৰুৱা পেলনীয়া বস্তু ঘ) সেউজীয়া ঘাঁহ-বন
বজাৰ যেনে গেলামাল, সাপ্তাহিক, অৰ্ধ-সাপ্তাহিক, প্ৰধান বজাৰ	ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ পৰা বিভিন্ন বজাৰৰ দূৰত্ব **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১২ত** উল্লেখ কৰা হৈছে। গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা বজাৰসমূহ হৈছে ঃ ক) গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান ঃ গাঁৱৰ ভিতৰত খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ-সাপ্তাহিক বজাৰ ঃ ২ কিলোমিটাৰ দূৰত্বৰ আনন্দ বজাৰ গ) প্ৰধান বজাৰ ঃ ১২ কিলোমিটাৰ দূৰত্বৰ গোগামুখ

জল সম্পদ	**তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১৩ত** জল সম্পদসমূহৰ বিষয়ে সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। পানী উপলব্ধ হোৱা প্ৰধান জল সম্পদসমূহ এনেধৰণৰ ঃ ক) নদী ঃ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতু অনুযায়ী) খ) কুঁৱা ঃ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতু অনুযায়ী)
শক্তিৰ ব্যৱহাৰ	ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ শক্তিৰ মূল উৎসসমূহ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১৪ত** উল্লেখ কৰা হৈছে। ক) কাঠখৰি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৫৬টা, উৎস ঃ বনাঞ্চল, বজাৰ খ) বন্ধন গেছ ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৪টা, উৎস ঃ চৰকাৰ গ) কেৰাচিন ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৪৫টা, উৎস ঃ মুকলি বজাৰ আৰু সুলভ মূল্যৰ দোকান
আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি	**সামাজিক গাঁথনি ঃ** গাঁওখনত আদিবাসী (চাহ জনজাতি) আৰু নেপালী সম্প্ৰদায়ৰ লোকে বাস কৰে। ইয়াত জাতিগত ব্যৱস্থা আছে। সমাজত কোনো বিশেষ সামাজিক বিভাজন নাই। মহিলাৰ স্থান সন্তোষজনক। **অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ঃ** গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলৰ অৰ্থনৈতিক স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। মূল জীৱিকাৰ পথ হৈছে— কৃষি, চাহ বাগানত দিন হাজিৰা, দৈনিক হাজিৰা, পাচলি ব্যৱসায় ইত্যাদি। গাঁওবাসীৰ বাৰ্ষিক আয় ২১,০০০-৩০,০০০ টকাৰ ভিতৰত। জীৱিকাৰ বাবে গাঁওখনৰ পৰা প্ৰব্ৰজন কৰা যুৱ প্ৰজন্ম আৰু আন ব্যক্তিৰ সংখ্যা বেছি নহয়। অতিৰিক্ত বিৱৰণ পৰৱৰ্তী শাখাত উপলব্ধ।
মানচিত্ৰ	পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা তলৰ মানচিত্ৰসমূহ পৰিশিষ্ট-I (খ)ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। * গাঁৱৰ মানচিত্ৰ (পি আৰ এ অনুশীলনৰ সদস্যৰ নাম আৰু সবিশেষ) * গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ (পি আৰ এ অনুশীলনৰ সদস্যৰ নাম আৰু সবিশেষ) * গাঁৱৰ সম্পদ মানচিত্ৰ (পি আৰ এ অনুশীলনৰ সদস্যৰ নাম আৰু সবিশেষ)

গ। জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

জীৱিকা সম্পদৰ ফ্ৰেমৱৰ্কৰ বিশ্লেষণ নিম্নোক্ত শ্ৰেণীসমূহৰ জৰিয়তে কৰা হৈছে ঃ

* জীৱিকা সম্পদ
* জীৱিকা প্ৰসংগ
* সম্ভাৱনীয় জীৱিকাৰ অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক

পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ‘ফাণ্ডিং ফৰ ইণ্টাৰনেচনেল ডেভেলপমেণ্ট’ বিভাগৰ নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক ব্যৱহাৰ কৰি ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ জীৱিকাৰ পৰিস্থিতি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিখনত উপলব্ধ জীৱিকা পৰিস্থিতি তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে সুনিৰ্দিষ্ট কৰা হৈছে।

* প্ৰাকৃতিক সম্পদ
* বস্তুগত সম্পদ
* সামাজিক সম্পদ
* মানৱ সম্পদ
* বিত্তীয় সম্পদ।

১। প্ৰাকৃতিক সম্পদ

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ প্ৰধান প্ৰাকৃতিক সম্পদসমূহ হ'ল— গমাৰি, ভেলকৰ, পমা, শিলিখা, ভোমোৰা, নেফাফু, বাঁহ আৰু গাঁওখনত থকা একমাত্ৰ নদী হৈছে ঘাগৰনদী (এফ ডি পিৰ **৩ নং তালিকাত** সংশ্লিষ্ট)।

কাঠখৰি, সেউজীয়া পশুখাদ্য, কাঠ ইত্যাদিৰ বাবে গাঁওখনৰ লোক বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওবাসীয়ে কৃষি আৰু পশুধন পোহপালৰ বাবে নদীৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে। (অধিক বিৱৰণ এফ ডি পিৰ **তালিকা ৪ (ক) আৰু তালিকা ৪ (খ)ত** উল্লেখ কৰা হৈছে।)

২। বস্তুগত সম্পদ

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধিকাংশ পৰিয়াল কৃষিকাৰ্যৰ সৈতে জড়িত আৰু কিছুসংখ্যক কৃষকৰ ভূমি ২ হেক্টৰতকৈ কম (উপান্ত কৃষক)। ভূমি ধাৰণ ধৰণৰ সবিশেষ **৬ নং তালিকাত (পৰিশিষ্ট-৬)ত** উল্লেখ কৰা হৈছে।

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিখনত ২৫টা আধা-পকী, ৫টা পকী আৰু বাকী ৫৬টা ঘৰ কেঁচা। **(পৰিশিষ্ট-৩ৰ ৩.১ নং তালিকা)** শক্তিৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা বিভিন্ন উৎসসমূহ হৈছে জৈৱ গেছ, কেৰাচিন, বিজুলী, ৰন্ধন গেছ আৰু মমবাতি। একেদৰে গাঁওখনৰ লোকসকল ঘৰুৱা আৰু আন ব্যৱহাৰৰ বাবে কেৰাচিন আৰু কাঠখৰিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

কিছুসংখ্যক পৰিয়ালে ৰন্ধন গেছ ব্যৱহাৰ কৰে যদিও নিৰ্ভৰশীলতা যথেষ্ট কম **(পৰিশিষ্ট-৬ৰ ১৪ নং তালিকা)**। সমিতিৰ অঞ্চলটোত মুঠ চাৰিখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে। যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ সীমান্তত এখন মজলীয়া বিদ্যালয় আছে। বৰ্তমান অঞ্চলটোত আন কোনো শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান নাই **(সবিশেষ ৩ নং পৰিশিষ্টৰ ৩.১ নং তালিকাত)**।

জলসম্পদৰ ক্ষেত্ৰত, ১৫ শতাংশ পৰিয়ালে নদীৰ ওপৰত আৰু ৩৫ শতাংশ পৰিয়ালে নদী আৰু কুঁৱাৰ দুয়োৰে ওপৰত নিৰ্ভৰশীল **(৬ নং পৰিশিষ্টৰ ১৩ নং তালিকাত সবিশেষ উল্লেখ কৰা হৈছে)**।

৩। সামাজিক সম্পদ

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ কাৰ্যসমূহত গাঁওবাসী সম্পূৰ্ণৰূপে নিয়োজিত নহয়। কিয়নো ইয়াৰ পৰা লাভ কৰিবলগীয়া উপকাৰিতা, ভূমিকা আৰু কাৰ্যাৱলী সন্দৰ্ভত তেওঁলোক সজাগ নহয়।

গাঁওখনত আত্মসহায়ক গোট আছে। গাঁওখনত নামঘৰ, অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ, বিষ্ণু মন্দিৰ আৰু চাহ বাগান আছে। য'ত গাঁওবাসীৰ সামাজিক সভা আদি অনুষ্ঠিত হয় (**৩ নং পৰিশিষ্টৰ ৩.১ নং তালিকাত** এই বিষয়ে উল্লেখ কৰা হৈছে)।

৪। মানৱ সম্পদ

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিখনৰ ৬৩.৭৪ শতাংশ লোক আৰু ৬৩.২৫ শতাংশ লোক অশিক্ষিত। বাকী থকা ৪.১৮ শতাংশ লোক স্নাতক পৰ্যায়ৰ **(৬ নং পৰিশিষ্টৰ ৪ নং তালিকা দ্ৰষ্টব্য)**।

৫। বিত্তীয় সম্পদ

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ ভিতৰত অথবা সমীপৱৰ্তী অঞ্চলত কোনো ধৰণৰ চৰকাৰী বেংক আৰু ঋণ প্ৰদানকাৰী প্ৰতিষ্ঠান নাই। অৱশ্যে গাঁওবাসীয়ে বেচৰকাৰী সংস্থা অথবা আত্মীয়ৰ পৰা ঋণ গ্ৰহণ কৰে।

২৫জন লোকৰ বেংক একাউণ্ট আছে। কিন্তু তেওঁলোক বিত্তীয় সুবিধাসমূহৰ উপকাৰিতা সন্দৰ্ভে জ্ঞাত নহয়।

৬। জীৱিকা প্ৰাসংগিকতা

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন-পৰিচালনা সমিতিৰ জীৱিকা কাৰ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা শ্ৰেণীসমূহৰ জৰিয়তে চিনাক্ত কৰা হৈছে।

* জে এফ এম চিৰ মুঠ উপাৰ্জনত নিৰ্দিষ্ট জীৱিকা কাৰ্যসূচীৰ অৱদান
* নিৰ্দিষ্ট জীৱিকা কাৰ্যসূচীৰ কিছু শতাংশ উপাৰ্জন গ্ৰুপৰ অংশগ্ৰহণ
* সম্ভাৱনীয় জীৱিকাৰ অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক

৭। পি আৰ এ অনুশীলনৰ জৰিয়তে প্ৰাধান্য পোৱা স্থানাংক (ৰেংকিং)

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন-পৰিচালনা সমিতিৰ জীৱিকা কাৰ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা শ্ৰেণীসমূহৰ জৰিয়তে চিনাক্ত কৰা হৈছে।

7. Priority Ranking through PRA Exercise

PRA Exercise	Team from IIE Guwahati carried out PRA exercise in Rupahi Rajgarh JFMC as follows: **Date:** 17th March, 2017 **Location:** Anganwadi Centre, Rupahi Rajgarh **Numbers Present:** 27 **In Presence of:** JFMC President, JFMC Member secretary, community members, Forest Department personnel, JFMC office bearers, Village Headman etc.
Objective of PRA	The objective was to study the existing household conditions and obtain other primary data about the community for developing the livelihood options and the forest development plan.
Tools Used & Outcomes of the PRA	Different tools were used and outcomes obtained. These include: Social Mapping Wealth Ranking Time Line review Seasonality of Livelihoods Venn Diagram Chapatti Diagram **Appendix-3** furnishes detailed information of the above.
Ranking	Ranking exercise has been done for the following: • **Livelihoods & Skills Development** • **Entry Point Activities (EPA)** **Appendix-3** elaborates the above. From the same, it is stated that: **Ranking of Livelihoods & Skills Development** 1.Tea Waging 2.Handloom 3. Bee-Keeping 4.Carpentry 5. Cane and Bamboo 6.Livestock **Ranking of EPA**

Rank	Village EPA as ranked	Details (Appendix-3 has additional particulars)	Probable source of funding/deptt.
1.	Community Hall cum Training Centre	Community hall with infrastructure facility and sanitation facility nearby.	EPA APFBC/ NRDWP
2.	Drinking Water	At least 4-5 ring well	EPA APFBC/ NRDWP

Approved

Divisional Forest Offr. Lakhimpur Division

10

3.	Sanitation	Providing HHL (House Hold Latrine) - Low cost, septic and sanitary type.	Swach Bharart Mission/ PHED
4.	Waiting Shed	It is required Under the JFMC area.	EPA APFBC/ NRDWP
5.	Road Connectivity	Road connectivity required (2km)	PMGSY/PWD
6.	Tent house	A tent house along with Chairs and Utensils	APFBC
7.	Community Piggery Farm	A community Farm should be setup for Pig rearing and Breeding	APFBC
8.	School/Public Infrastructure and others	A Library with Computer should be setup within the JFMC. and Providing furnitures,School bags for kids	APFBC

- An arrangement of working capital worth Rs 2 Lacs should be arranged from the EPA fund for promoting Livelihood activities.
- A low Community work shed cum JFMC office to be setup within the JFMC boundaries for setting up and commissioning of Tool kits/Equipment/Machineries.

Livelihood opportunities

Livelihood Opportunities of Rupohi Rajgarh JFMC were identified as follows:
Agriculture & Horticulture
Tea waging
Livestock
Weaving
Skills Development
Credit Facility
Additional discussion about the above has been given below in **Appendix-3** (Table 3.8: Priority Ranking of Livelihood Activities)

Agriculture & Horticulture

Table-15 under **Record-II** may be seen in this connection for opportunities in the areas of agriculture and horticulture.

The main constraints are:
(a) Inadequate rainfall and irrigation facilities
(b) Animal Depredation
(c) Prevalence of Pests and inefficient use of insecticides.
(d) Lack of modern tools, equipment and machineries.

The opportunities are:

(a) Nearness to any marketing hub.
(b) Availability of new technologies and farming practices
(c) Rising demand for diversified agricultural products.

The suggested programmes are:
- Tractor operation training
- Agro-skill development programme.
- Training on insecticides, pesticides, hybrid cultivation etc.

পশুধন	**তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৬ত** পশুধন প্ৰতিপালনৰ সুবিধাসমূহৰ অতিৰিক্ত তথ্য প্ৰদান কৰা হৈছে। **মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ ঃ** ক) শোচনীয় বিত্তীয় অৱস্থাৰ বাবে মৌ পালনৰ প্ৰয়োজনীয় সা-সৰঞ্জাম বজাৰৰ পৰা ক্ৰয় কৰাত অসামৰ্থ খ) বজাৰ আৰু প্ৰযুক্তি দক্ষতা সম্পৰ্কত পৰ্যাপ্ত জ্ঞানৰ অভাৱ গ) বিভিন্ন সামগ্ৰীৰ বৰ্দ্ধিত চাহিদা সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ ঘ) পশুচিকিৎসা ক্লিনিকৰ ব্যৱস্থা নাই **সুবিধাসমূহ ঃ** ক) আয় উদ্ভাৱন কাৰ্যসূচী খ) ভাল ঘৰুৱা বজাৰ গ) কৰ্মশক্তিৰ বেছিভাগেই এই কাম-কাজত জড়িত **পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল ঃ** ক) ধূপকাঠি প্ৰস্তুত সম্পৰ্কীয় প্ৰশিক্ষণ খ) বয়ন প্ৰশিক্ষণ গ) চিলাই প্ৰশিক্ষণ
কাঠভিন্ন বন উৎপাদন (এন ডব্লিউ এফ পি)	**তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৭ত** কাঠভিন্ন বন উৎপাদনৰ বিভিন্ন সুবিধাসমূহ সংযোজিত কৰা হৈছে। **মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ ঃ** ক) এন ডব্লিউ এফ পিৰ পৰ্যাপ্ততা কম খ) প্ৰযুক্তিগত জ্ঞানৰ অভাৱ গ) সংসাধন গোট নাই ঘ) প্ৰশিক্ষিত ব্যক্তি আৰু সুবিধাৰ অভাৱ **সুবিধাসমূহ ঃ** ক) সাৰুৱা ভূমিৰ পৰ্যাপ্ততা খ) বনৌষধিৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধমান চাহিদা **পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল ঃ** ক) খাদ্য উদ্ভিদ ৰোপণ খ) বনৌষধি উদ্ভিধ ৰোপণ আদি

বিশেষীকৃত দক্ষতা	**তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৮ত** দক্ষতা উন্নয়নৰ বাবে সুবিধাসমূহ সংযোজন কৰা হৈছে। **মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ ঃ** ক) উৎপাদিত দ্ৰব্যৰ সঠিক দিশ প্ৰদৰ্শনৰ অভাৱ খ) উৎপাদিত দ্ৰব্যৰ গুণগতমান সম্পৰ্কে গৱেষণাৰ অভাৱ গ) টি কিউ এম প্ৰযুক্তিৰ অভাৱ **সুবিধাসমূহ ঃ** ক) ভাল যোগাযোগ ব্যৱস্থা উপলব্ধ কৰোৱা খ) দক্ষতাসম্পন্ন ব্যক্তিক প্ৰশিক্ষণ গ) চৰকাৰৰ পৰা বিত্তীয় সাহায্য **পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল ঃ** ক) আধুনিক সা-সৰঞ্জাম সম্পৰ্কীয় প্ৰশিক্ষণ খ) গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তি উপলব্ধ কৰোৱা গ) নতুন উৎপাদন আৰু উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ সঠিক দিশ নিৰ্দেশনৰ বাবে দক্ষতা উন্নয়ন কৰা আৰু প্ৰশিক্ষণ ঘ) কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপন ঙ) প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ দ্বাৰা উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ যোগাযোগ স্থাপনৰ বাবে উপযুক্ত ব্যৱস্থা উপলব্ধ কৰোৱা
ঋণৰ সুবিধা	**তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৯ত** এই বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। **মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ ঃ** ক) বিত্তীয় সংস্থাৰ অভাৱ খ) স্থানীয় ঋণ দিওঁতাৰ অধিক মাত্ৰাত সুত সংগ্ৰহ **সুবিধাসমূহ ঃ** ক) আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন খ) সজাগতা বৃদ্ধি গ) নতুন সা-সৰঞ্জামৰ বাবে ঋণ উপলব্ধ কৰোৱা **পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল ঃ** ক) পাৰ্শ্বৱৰ্তী এলেকাসমূহত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন

কৌশলগত হস্তক্ষেপ	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ওপৰত উল্লেখিত পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে সাৰাংশ কৰা হৈছে ঃ ১) **কৃষি আৰু উদ্যান শস্য ঃ** ট্ৰেক্টৰ চালনাৰ প্ৰশিক্ষণ, কৃষি-দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী, পোক-পৰুৱা নিয়ন্ত্ৰণ প্ৰশিক্ষণ, কীটনাশক ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ, হাইব্ৰিড কৃষি। ২) **পশুধন ঃ** কুকুৰা আৰু গৰু প্ৰতিপালন। ৩) **এন ডব্লিউ এফ পি ঃ** খাদ্য উদ্ভিদৰ বিভিন্ন প্ৰজাতি ৰোপণ, ঔষধি গছ ৰোপণ আদি। ৪) **বিশেষীকৃত দক্ষতা ঃ** আধুনিক সা-সৰঞ্জাম সম্পৰ্কীয় প্ৰশিক্ষণ, কেঁচা মালৰ বাবে ভঁৰাল স্থাপন, উৎপাদিত সামগ্ৰী প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে বিক্ৰীৰ সুবিধাৰ বাবে ব্যৱস্থা উপলব্ধ কৰোৱা। ৫) **ঋণ সুবিধা ঃ** নিকটৱৰ্তী এলেকাসমূহত ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন।

ঘ। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

	institutional buyers. **5. Credit facility:** Organizing the community into forming SHG/JLG and link them with Financial service provider. Setting up modern financial institution in the nearby areas

10. Livelihood Development Plan

Income Generating Activities	The main income generating activities as planned at the village are: **Farm Sector :** 1. Tea wage Earning. 2.Farming 3.Horticulture **Non-Farm sector**: 1. Weaving 2. Electrician 3. Carpentry 4. Tailoring
SHG Activities	SHGs of the village can plan the following activities: 1. To create awareness. 2. To organise and form group 3. To involve the villagers in Livelihood Activities collectively.
Exposure Trips	Two Exposure tips to Successful JFMC, within Assam and other States.
Summary of Action Plan	As attached in next page.
Convergence	The planned initiatives may be converged with the following schemes of the Government of India: (a) National Rural Employment Guarantee Scheme - for rural employment (b) Rashtriya Krishi Vikas Yojana (RKVY) - for agricultural and allied development (c) Rashtriya Krishi Sinchay Yojana (RKSY) - for irrigation, including watershed development (d) National Rural Livelihoods Mission (e) Skills Development schemes (f) Other schemes for rural development and livelihoods as found appropriate. The above convergence will yield synergies for the present plan, as well as help in sustaining the planned works in the post-project period.

৬। ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও অঞ্চলত বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা বিস্তৃত পি আৰ এ অনুশীলনৰ পিছত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ হ'ল জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ, পাৰিৱেশিক কাৰ্যসূচী আৰু জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত উৎপাদন সক্ষমতা; এক বহনক্ষ্যম ব্যৱস্থাৰে সম্প্ৰদায়ৰ ব্যৱহাৰ আৰু জীৱন ধাৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ লাভ কৰা।

১। জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহৰ বাবে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই তলৰ বিভাগসমূহ বিবেচনা কৰিছে।

ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহ আৰু

খ) বৃক্ষৰোপণ / বৃক্ষৰোপণ কৰিব লগা সম্প্ৰদায়ৰ ভূমি আৰু অন্যান্য ভূমি, যিসমূহ বনাঞ্চলৰ জাননীৰ বাহিৰত

উপৰোক্ত দুয়োটা বিভাগৰে জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে তলত আলোচনা কৰা হ'ল ঃ

১.১। বনাঞ্চল আৰু তাৰ অৱস্থা

জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ পূৰ্ণ বিৱৰণ প্ৰফৰ্মা-৩ৰ অধীনত তালিকা-৩.১ত দাখিল কৰা হৈছে (**'বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা'**), যিসমূহ এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত পৰিশিষ্ট হিচাপে সংলগ্ন কৰা হৈছে। অন্যান্য বৃক্ষৰোপিত এলেকা (বা বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগা) বিবেচনা কৰাৰ পিছত, ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা তলত দিয়াৰ দৰে সাৰাংশ কৰা হৈছে।

তালিকা-১ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নামঃ ডুলুং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল লাট ঃ পথালিপাম ভাগ ঃ	১৪০	১.৫	ভাল এলেকা ঃ ৯০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ৫০ হেক্টৰ	১২ মাহ
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
স্থান ঃ বনাঞ্চলৰ ধৰণ ঃ				
মুঠ	১৪৫ হেক্টৰ		ভাল এলেকা ঃ ৭০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ৫০ হেক্টৰ	

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা ৩.১ / বন বিষয়া আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত ১৪৫ হেক্টৰ বনাঞ্চল, য'ত ৯০ হেক্টৰ উক্ত বনাঞ্চলৰ ৯৯ হেক্টৰ 'ভাল' আৰু ৫০ হেক্টৰ 'ক্ষতিগ্ৰস্ত'।

১.২। বনভূমিৰ প্ৰকাৰ ঃ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল খাৰুৱা প্ৰকৃতিৰ ভূমিত অৱস্থিত। তলৰ তালিকাত এই বনভূমিৰ কিছু বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

তালিকা- ২ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

স্থিতি	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	৭০ শতাংশ উৰ্বৰ	—
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	১০%	—
উপস্থিতি ঃ (ক) পলস	কম	—
(খ) বোকামাটি	২৫%	—
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	৫%	—
(ঘ) বালিচাহি	৬৫%	

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'খ। বনভূমি প্ৰকাৰ' / বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা আলোচনা।

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বাবে বনভূমিৰ প্ৰকাৰৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ তলৰ সাৰাংশত দিয়া হ'ল ঃ

ক) এণ্টিছ'ল (৩২.৩%)

খ) ইনছেপ্টিছ'ল (৪৯.৩%)

গ) এলফিছ'ল (১২.৩%)

ঘ) আল্টিছ'ল (৬.১%)

১.৩। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল। এইটো মন কৰিবলগীয়া যে স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	আজাৰ	লেজেৰষ্ট্ৰ'মিয়াফ্ৰ'ড্ৰেগেঞ্চ পাৰছ
	গমাৰি	মেলিনিয়াৰ বৰিয়া লিন্
	ভেল্কৰ	ট্ৰিয়ামুডিফ্লি'ৰা লিন।
	পমা	চেড্ৰেলা টুনা
	ধূনা	কানাৰিয়াম ৰেছিনিফেৰাম
সংঘভুক্ত	শিয়া-নাহৰ	কায়িয়া আছামিকা
	চামকঁঠাল	আৰ্টোকাৰ্পাছ চামা
	জুতুলি	আল্টিংগিয়া এক্সেলছা

	লেজাই বেত	কালামাছ ফ্ল'ৰিবাণ্ডাছ
গুল্ম	জমলাখুঁটি	ক'ষ্টাছ স্পেচিছাছ
	নয়নতৰা	কাথাৰান্থাছ ৰ'জ আছ্
	ফুলকঁটা	ষ্টাইৰেক্স ছেৰালেটাম
	চাহ গছ	কেমেলিয়া চিনিছিছ্
	চোৰত গছ	লেপ'র্টিয়া ক্রেনুলাটা
	পচতিয়া	ভাইটেক্স নেগুণ্ডো
ঔষধি উদ্ভিদ	শিলিখা	টার্মিচনালিয়াচেবুলা ৰেইজ্
	ভোমোৰা	ষ্টার্মিনালিয়াবেল্লিৰিকা ৰক্সব্
	থেকেৰা	গার্ছিনিয়া এছ পি
	নেফাফু	ক্লেৰ'ডেণ্ড্রাম কলিব্রুকিয়ানাম
	ভাতঘিলা	অৰ'ক্সিলাম ইণ্ডিকাম
উৎপাদন	বাঁহ	বাম্বুছা ডেণ্ড্ৰকেল্‌মাছ
	ঔটেঙা	ডিলেনিয়া ইণ্ডিকাম
	খমাল লতা	ড্ৰেগিয়া ভলোবিলিছ্
অন্যান্য, যদি আছে	ডিমৰু	ফাইকাছ্ হিস্পিডা
	জামুক	ছিজিজিয়াম কিউমিনি
	ৰুদ্ৰাক্ষ	ইলিঅ'কাৰপাছ্ শ্বেৰিকাছ্
	বান্দৰডিমা	ডাইছ'ক্সিলাম্ বাইনেক্টাৰফেৰাম

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'গ। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ'/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচীসমূহ দিয়া হ'ল ঃ

২.১। জে এফ এম চিৰ অতীতৰ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

তৰিয়নি বৰবিল জে এফ এম চিত অতীত লোৱা বন সুৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল ঃ

ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়াল ঃ ০

খ) অন্তৰ্ভুক্ত সদস্য ঃ ০

গ) ব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ ঃ বন বিষয়াসকলৰ দ্বাৰা পহৰা

ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা ঃ উপলব্ধ নহয়

(**উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'জে এফ এম চিৰ অৱস্থা**- viii + ix' / বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা)

২.২। বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰুৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা- ৪ (ক) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৱে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	উচ্চ (১০০%)	২০ এছটিএমত	বনাঞ্চলৰ পৰা	বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	নিয়মীয়া (৫০%)	৪ এমত	ক্ৰয়	বিভাগ, কাঠফলা মিল, ডিপো
কৃষি সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	উচ্চ (৮০%)	০.০২৫ এমত	বনাঞ্চলৰ পৰা	বনাঞ্চল
লাখুঁটি / বাঁহ	নিম্ন(২০%)	৩০০ আৰএমটিআৰ	বনাঞ্চলৰ পৰা	বনাঞ্চল
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	উচ্চ (১০০%)	৫ কুইণ্টল	বনাঞ্চলৰ পৰা	বনাঞ্চল
এন টি এফ পি	নিম্ন (৫%)	১০০ আৰএমটিআৰ	বনাঞ্চলৰ পৰা	বনাঞ্চল

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.২'/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিত মুঠ ৩২০ ঘৰ পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা এইটো গম পোৱা যায় যে ৰূপহী ৰাজগড় গাঁৱৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	৮০-১২০ প্ৰতি বছৰ	বছৰটোৰ বাবে
ঘৰৰ বাবে কাঠ	৫-৬ সংখ্যক / বছৰ	বছৰটোৰ বাবে
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	৭-৮ সংখ্যক / বছৰ	বছৰটোৰ বাবে
লাখুঁটি / বাঁহ	১-২ সংখ্যক / বছৰ	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৮০-১২০ প্ৰতি বছৰ	বছৰটোৰ বাবে
এন টি এফ পি	১-৩ প্ৰতি বছৰ	বছৰটোৰ বাবে

উৎস ঃ ওপৰৰ তালিকা-৪ (ক) আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তথ্যৰ মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

২.৩। গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি এই ধৰণৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ জৰিয়তে গাঁওবাসী বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা- ৫ (ক) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঋতু / মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ গড় পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	—	—	—	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—	—
বাঁহ	—	—	—	—
লাখুঁটি	—	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৩'/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ লগত সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসংগিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫ (খ) ঃ বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য
ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্বৃত্ত বিপণন (কিঃ গ্ৰাঃ)	কেনেদৰে বিপণন কৰা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ মাধ্যমেৰে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখৰি	—	—	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	—	—	—
লাখুঁটি	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৪'/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২.৪। বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৬ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বাৰ্ষিক কিঃ গ্ৰাঃ) তাৰিকা-৪ (খ)ৰ পৰা	উদ্বৃত্ত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ চাহিদা (কিঃ গ্ৰাঃ)
কাঠখৰি	—	—	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	—	—	—
লাখুঁটি	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য—	—	—	—

উৎস ঃ এই অধ্যায়ৰ **তালিকা-৪ (খ) আৰু ৫ (খ),** পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাসমূহত দিয়া হৈছে।

৩। বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়

৩.১। সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৭ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনিভাৱে কাঠকটা	হয়	হয়
কাঠ চোৰাং চালান	হয়	হয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনভূমি বেদখল	শূন্য	শূন্য
সাপে কামোৰাৰ ঘটনা/জীৱনৰ ভাবুকি/ বন সুৰক্ষাত বিপদ	জীৱনৰ ভাবুকি	হয়
ঔষধি গছৰ চুৰি	নহয়	নহয়
অন্যান্য (বিশেষীকৃত)	শোচনীয় আন্তঃগাঁথনিৰ বাবে এই বনাঞ্চলত সুৰক্ষা সমস্যা উদ্ভাৱন হয়।	

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৫'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

সেয়েহে, উপৰোক্ত জে এফ এম চিত বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়ত সন্মুখীন হোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

ক) চৰণীয়া পথাৰ— স্থানীয় জন্তু

খ) দুৰ্ঘটনাবশতঃ জুই

গ) কাঠৰ চোৰাং চালান

৩.২। বনাঞ্চল অনুন্নয়নৰ কাৰণসমূহ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিত বনাঞ্চল অনুন্নয়নৰ কাৰণসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

ক) বন ধ্বংস (নিতৌ কাঠখৰি সংগ্ৰহ)

খ) দুৰ্ঘটনাবশতঃ জুই

গ) স্থানীয় জন্তুৰ চাৰণ

ঘ) কোনো বৈজ্ঞানিক পৰিকল্পনা নাই

(উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৬'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা)

৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিত বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলৰ উপ-শাখাত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি, যেনে সুৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰিচৰ্যা), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, ব্যৱস্থাপনা আৰু অতিৰিক্ত ক্ৰিয়া।

৪.১। সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৮ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম/নিম্ন)
পহৰাদাৰ নিয়োগ	হয়	ৰোপিত এলেকাৰ সীমাজুৰি	পুৱা৭ বজাৰ পৰা সন্ধিয়া ৫ বজালৈকে	মধ্যম
সৌৰ বেৰ	বনাঞ্চল এলেকা	ৰোপিত এলেকাৰ সীমাজুৰি	চৰণীয়াৰ ঋতু	উচ্চ
সলনিভিত্তিক পশুচাৰণ	সীমা	—	শৰত-শীতকাল	উচ্চ

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৭'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

গতিকে, ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিত পৰিকল্পনা কৰা বৈশিষ্টপূৰ্ণ প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ (উচ্চ/মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰ) তলত দিয়াৰ দৰে—

ক) সৌৰ বেৰ

খ) অগ্নি সুৰক্ষা

৪.২। প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি-ৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি-ৰ প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	মাত্ৰ চৰকাৰৰ দ্বাৰা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ	২০
কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	ঐ	১০০
জল বিভাজিকা নিৰাময়	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
জলাধাৰ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমিৰ কাম	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	মাত্ৰ চৰকাৰৰ দ্বাৰা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ	১০০
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
কলম আৰু নিৰাময়	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
শিলৰ প্ৰাচীৰ-বেৰ	হয়	হয়	মাত্ৰ চৰকাৰৰ দ্বাৰা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ	১০০
সামাজিক বেৰ	নহয়	নহয়	নহয়	নহয়
অন্যান্য কাম-কাজ	সজাগতা প্ৰশিক্ষণ	হয়	মাত্ৰ চৰকাৰৰ দ্বাৰা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৯'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

এইদৰে নিম্নোক্ত নিৰাময় ব্যৱস্থাসমূহ ৰূপহী ৰাজগড় বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

ক) শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ

খ) ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ

গ) বীজ সিঁচা

ঘ) শিলৰ প্ৰাচীৰ-বেৰ

ঙ) সজাগতা প্ৰশিক্ষণ

৪.৩।	**বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃষ্টি**

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট বিষয়বিলাক তলত দিয়া তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১০ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি-ৰ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	**ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা**	**ব্লক ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ**	**প্ৰজাতি**	**স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)**
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰুজ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	—	—	—	—
আবদ্ধ ৰোপণ	১০	হয় (আবদ্ধ ৰোপণ)	আজাৰ, জিএগ্ৰা, পমা, ভেল্কৰ, শিমলু	২×২
ভেষজ উদ্ভিদৰ বীজ সিঁচা	—	—	—	—
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	২০ এ পি এফ বি চিৰ অন্তৰ্গত	হয় (আবদ্ধ ৰোপণ)	নিম, আমলখি জামু ইত্যাদি	২×২
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.৮'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৪।	**বনাঞ্চল উন্নয়ন — কৰ্ম আঁচনি**

শাল বহিৰ্ভূত সহযোগী প্ৰজাতিসহ বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ বৃক্ষৰ আবদ্ধ ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

ৰোপণৰ নাম	ঃ	আবদ্ধ ৰোপণ
ৰোপণৰ সময়	ঃ	২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
ৰোপণৰ এলেকা	ঃ	২০ হেক্টৰ
স্থান ব্যৱধান	ঃ	৩ মিঃ × ৩ মিঃ- ১১০০ পুলি প্ৰতি হেক্টৰত
বৃদ্ধি কৰিবলগীয়া উদ্ভিদৰ সংখ্যা	ঃ	২২,০০০ (৫,৫০০ আনুমানিক, বাৰ্ষিক)
ব্লকৰ সংখ্যা	ঃ	৪টা (প্ৰতিটো ৫ হেক্টৰ)
প্ৰজাতি	ঃ	শালবহিৰ্ভূত- সহযোগী অৰ্জুন, সেলেং, পমা, বৰপাট, ওদাল, হলখ, খকন, জুটুলী, আমৰি, বলা ইত্যাদি
হাৰ	ঃ	এ পি এফ বি চি এছৰ দ্বাৰা অনুমোদন ক্ৰমে (প্ৰতি দুবছৰৰ মূৰে মূৰে ২০ শতাংশকৈ বৃদ্ধি কৰা হ'ব)

রোপণ সৃষ্টিৰ কৰ্ম আঁচনি		
বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ	পৰিমাণ (টকা)
	ক) অগ্ৰিম কাম-কাজ	
২০১৬-১৭	১। ৫ হেক্টৰৰ ১ম ডোখৰ স্থানৰ পৰিষ্কাৰ আৰু জৰীপ @১৫জনৰ দিন হাজিৰা @২৮০ টকা প্ৰতি হেক্টৰ	২১,০০০/-
	২। নাৰ্ছাৰী স্থাপন প্ৰতিহেক্টৰত ৯জনৰ দিন হাজিৰা @ ২৮০ টকা প্ৰতিহেক্টৰ	১২,৬০০/-
	৩। অসুৰক্ষিত অঞ্চলত বেৰ নিৰ্মাণ -@ ২,০০০ টকা প্ৰতিহেক্টৰ	৪০,০০০/-
	খ) সৃষ্টি আৰু আপডাল ঃ	
২০১৭-১৮*	এপ্ৰিল-জুন মাহত ৫ হেক্টৰৰ ১ম ডোখৰ স্থানত ৪বাৰ নিৰণি আৰু ২য় ডোখৰ ৫ হেক্টৰ মাটি উলিয়াই লৈ পৰৱৰ্তী কামৰ বাবে সাজু কৰা, ৪২০জনৰ দিন হাজিৰা @ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,১৭,৬০০/-
২০১৮-১৯*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ৫ হেক্টৰৰ ২য় ডোখৰ স্থানত ৰোপণৰ লগতে প্ৰথম বছৰৰ ৪বাৰ নিৰণি আৰু ৩য় ডোখৰ ভূমিৰ বাবে পৰৱৰ্তী বছৰৰ ৫ হেক্টৰ এলেকা সৃষ্টি, ৪২০জনৰ দিন হাজিৰা -@ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,১৭,৬০০/-
	২য় বৰ্ষৰ চোৱাচিতা হিচাপে ১ম ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ (২০১৭-১৮) ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা	৪২,০০০/-
২০১৯-২০*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ৫ হেক্টৰৰ ৩য় ডোখৰ স্থানত ৰোপণ, প্ৰথম বছৰৰ আপডাল ৪বাৰ নিৰণি আৰু ৪ৰ্থ ডোখৰ ভূমিৰ বাবে পৰৱৰ্তী বছৰৰ ৫ হেক্টৰ ৰোপণৰ অগ্ৰীম কাম, ৪২০জনৰ দিন হাজিৰা -@ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,১৭,৬০০/-
	৩য় বছৰ আপডাল ৫ হেক্টৰৰ ১ম ডোখৰ স্থানত ৪বাৰ নিৰণি, আগৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি দিয়া, ২০১৭-১৮ বৰ্ষত অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	২য় বৰ্ষত ২য় ডোখৰ স্থানত ৫ হেক্টৰৰ ৪বাৰ নিৰণি, আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি পেলোৱা, ২০১৮-১৯	৪২,০০০/-
২০২০-২১*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ৫ হেক্টৰৰ ৰোপণ সৃষ্টি (৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানত) লগতে প্ৰথম বছৰৰ আপডাল ৪বাৰ নিৰণি, ৩০০জনৰ দিন হাজিৰা -@ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	৮৪,০০০/-
	৪ৰ্থ বৰ্ষত ১ম ডোখৰ স্থানত ৫ হেক্টৰৰ আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৭-১৮ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	৩য় বৰ্ষত ২য় ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৮-১৯ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	২য় বৰ্ষত ৩য় ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০	৪২,০০০/-
২০২১-২২*	৪ৰ্থ বৰ্ষত ২য় ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰ আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ১ম ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ২০১৮-১৯ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-

	৩য় বৰ্ষত ৩য় ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	২য় বৰ্ষত ৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০২১-২১	৪২,০০০/-
	৪ৰ্থ বৰ্ষত ৩য় ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
২০২২-২৩*	৩য় বৰ্ষত ৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০২০-২১ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	৫ হেক্টৰ (প্ৰথম ডোখৰ স্থানত) ২০১৭-১৮ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
২০২৩-২৪*	৪ৰ্থ বছৰৰ আপডাল ৫ হেক্টৰৰ ৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰৰ মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	৫ হেক্টৰ (তৃতীয় ডোখৰ স্থানত) ২০১৮-১৯ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
২০২৪-২৫*	৫ হেক্টৰ (তৃতীয় ডোখৰ স্থানত) ২০১৯-২০ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
২০২৫-২৬*	৫ হেক্টৰ (চতুৰ্থ ডোখৰ স্থানত) ২০২০-২১ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
	প্ৰয়োজন হোৱা মুঠ ধনৰ পৰিমাণ	**১০,৭০,৪০০/-**

*　　ৰোপণৰ পিছত পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰে বন-বাত আঁতৰাই দিয়া কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হ'ব।

মিশ্ৰিত ৰোপণৰ খণ্ড ৰোপণৰ বাবে কৰ্ম আঁচনি— সহযোগী, কাঠখৰি

ৰোপণৰ নাম	ঃ	শাল বহিৰ্ভূত মিশ্ৰিত আৰু সহযোগীৰ আবদ্ধ ৰোপণ, কাঠখৰি আৰু বাঁহ
ৰোপণৰ সময়	ঃ	২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
ৰোপণ ক্ষেত্ৰৰ আয়তন	ঃ	২০ হেক্টৰ
ব্যৱধান	ঃ	২ মি×২মি — ৫০০ গছ প্ৰতি হেক্টৰত
সৃষ্টি কৰিবলগীয়া খণ্ডৰ সংখ্যা	ঃ	৫০,০০০ (আনুমানিক ১২,৫০০ বছৰি)
খণ্ডৰ সংখ্যা	ঃ	৪টা (প্ৰতিটোত ৫ হেক্টৰ)
প্ৰজাতি	ঃ	শাল বহিৰ্ভূত; সহযোগী- চাম, গমাৰি, তিতাচপা, পমা, হলখ আদি। কাঠখৰি- ঘোঁৰানিম, মজ ধূনা, শিৰিখ, বলা আদি

ৰোপণ সৃষ্টিৰ কৰ্ম আঁচনি		
বিত্তীয় বৰ্ষ	**কাম-কাজ**	**পৰিমাণ (টকা)**
	ক) অগ্ৰিম কাম-কাজ	
২০১৬-১৭	১। ৫ হেক্টৰৰ ১ম ডোখৰ স্থানৰ পৰিষ্কাৰ আৰু জৰীপ @১৫জনৰ দিন হাজিৰা @২৮০ টকা প্ৰতিহেক্টৰ	২১,০০০/-
	২। নাৰ্চাৰী স্থাপন প্ৰতিহেক্টৰত ৯জনৰ দিন হাজিৰা @ ২৮০ টকা প্ৰতিহেক্টৰ	১২,৬০০/-
	৩। অসুৰক্ষিত অঞ্চলত বেৰ নিৰ্মাণ -@ ২,০০০ টকা প্ৰতি হেক্টৰ	৪০,০০০/-
	খ) সৃষ্টি আৰু আপডাল ঃ	
২০১৭-১৮*	এপ্ৰিল-জুন মাহত ৫ হেক্টৰৰ ১ম ডোখৰ স্থানত ৪বাৰ নিৰণি আৰু ২য় ডোখৰ ৫ হেক্টৰ মাটি উলিয়াই লৈ পৰৱৰ্তী কামৰ বাবে সাজু কৰা, ৪২০জনৰ দিন হাজিৰা @ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,১৭,৬০০/-
২০১৮-১৯*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ৫ হেক্টৰৰ ২য় ডোখৰ স্থানত ৰোপণৰ লগতে প্ৰথম বছৰৰ ৪বাৰ নিৰণি আৰু ৩য় ডোখৰ ভূমিৰ বাবে পৰৱৰ্তী বছৰৰ ৫ হেক্টৰ এলেকা সৃষ্টি, ৪২০জনৰ দিন হাজিৰা -@ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,১৭,৬০০/-
	২য় বৰ্ষৰ চোৱাচিতা হিচাপে ১ম ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ (২০১৭-১৮) ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা	৪২,০০০/-
২০১৯-২০*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ৫ হেক্টৰৰ ৩য় ডোখৰ স্থানত ৰোপণ, প্ৰথম বছৰৰ আপডাল ৪বাৰ নিৰণি আৰু ৪ৰ্থ ডোখৰ ভূমিৰ বাবে পৰৱৰ্তী বছৰৰ ৫ হেক্টৰ ৰোপণৰ অগ্ৰীম কাম, ৪২০জনৰ দিন হাজিৰা -@ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,১৭,৬০০/-
	৩য় বছৰ আপডাল ৫ হেক্টৰৰ ১ম ডোখৰ স্থানত ৪বাৰ নিৰণি, আগৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি দিয়া, ২০১৭-১৮ বৰ্ষত অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	২য় বৰ্ষত ২য় ডোখৰ স্থানত ৫ হেক্টৰৰ ৪বাৰ নিৰণি, আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি পেলোৱা, ২০১৮-১৯	৪২,০০০/-
২০২০-২১*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ৫ হেক্টৰৰ ৰোপণ সৃষ্টি (৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানত) লগতে প্ৰথম বছৰৰ আপডাল ৪বাৰ নিৰণি, ৩০০জনৰ দিন হাজিৰা -@ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	৮৪,০০০/-
	৪ৰ্থ বৰ্ষত ১ম ডোখৰ স্থানত ৫ হেক্টৰৰ আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৭-১৮ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	৩য় বৰ্ষত ২য় ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৮-১৯ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	২য় বৰ্ষত ৩য় ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০	৪২,০০০/-
২০২১-২২*	৪ৰ্থ বৰ্ষত ২য় ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰ আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ১ম ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ২০১৮-১৯ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-

	৩য় বৰ্ষত ৩য় ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	২য় বৰ্ষত ৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০২১-২১	৪২,০০০/-
	৪ৰ্থ বৰ্ষত ৩য় ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
২০২২-২৩*	৩য় বৰ্ষত ৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানৰ ৫ হেক্টৰত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০২০-২১ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	৫ হেক্টৰ (প্ৰথম ডোখৰ স্থানত) ২০১৭-১৮ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
২০২৩-২৪*	৪ৰ্থ বছৰৰ আপডাল ৫ হেক্টৰৰ ৪ৰ্থ ডোখৰ স্থানত আগৰ বছৰৰ মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, ২০১৯-২০ আৰু অগ্নি প্ৰতিৰক্ষা	৪২,০০০/-
	৫ হেক্টৰ (তৃতীয় ডোখৰ স্থানত) ২০১৮-১৯ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
২০২৪-২৫*	৫ হেক্টৰ (তৃতীয় ডোখৰ স্থানত) ২০১৯-২০ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
২০২৫-২৬*	৫ হেক্টৰ (চতুৰ্থ ডোখৰ স্থানত) ২০২০-২১ত ৰোপণ কৰা স্থানৰ পৰা বন-বাত আঁতৰাই দিয়া, প্ৰতি হেক্টৰত ১০জনৰ দিন হাজিৰা - @ ২৮০ টকা প্ৰতিজন	১৪,০০০/-
প্ৰয়োজন হোৱা মুঠ ধনৰ পৰিমাণ		**১০,৭০,৪০০/-**

*	ৰোপণৰ পিছত পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰে বন-বাত আঁতৰাই দিয়া কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হ'ব।

উৎস ঃ প্ৰৰ্ফ'মা-৩, তালিকা-৩.১০/ বন ভিগৰ কৰ্মচাৰী আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা

<u>**এন টি এফ পিৰ খণ্ড ৰোপণৰ বাবে কৰ্ম আঁচনি**</u>

ৰোপণৰ নাম	ঃ	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন ৰোপণ
ৰোপণৰ সময়	ঃ	২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (৫ বছৰ)
ৰোপণ ক্ষেত্ৰৰ আয়তন	ঃ	১০ হেক্টৰ
ব্যৱধান	ঃ	২ মি×২মি — ৫০০ গছ প্ৰতি হেক্টৰত
সৃষ্টি কৰিবলগীয়া খণ্ডৰ সংখ্যা	ঃ	২৫,০০০
খণ্ডৰ সংখ্যা	ঃ	১টা (১০ হেক্টৰ)
প্ৰজাতি	ঃ	আমলখি, শিলিখা, ভোমোৰা, বহেৰা, আম, কঁঠাল, নিম, অৰ্জুন, অশোক, নৰসিংহ, ভাতঘিলা, জলফাই আদি

মজুৰিৰ হাৰ- ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ

রোপণ সৃষ্টিৰ বাবে কৰ্ম আঁচনি		
বিত্তীয় বৰ্ষ	**কাম-কাজ**	**পৰিমাণ (টকা)**
২০১৬-১৭	**ক) অগ্রিম কাম ঃ**	
	১. ৫ হেক্টৰৰ প্ৰথম ভূমিখণ্ডৰ সমীক্ষাকে ধৰি স্থান পৰিষ্কাৰ-@ ১৫জনৰ দিন হাজিৰা প্ৰতি হেক্টৰত @ ২৮০ টকা প্ৰতি জনৰ	২৮,০০০/-
	২. নাৰ্চাৰীৰ স্থান উন্নীতকৰণ, ৯জনৰ দিন হাজিৰা প্ৰতি হেক্টৰত -@ ২৮০ টকা প্ৰতি হেক্টৰ	২৫,২০০/-
	৩. অসুৰক্ষিত অঞ্চলত বেৰৰ ব্যৱস্থা -@ ২,০০০ প্ৰতি হেক্টৰত	২০,০০০/-
	খ) সৃষ্টি আৰু প্ৰতিপালন	
২০১৭-১৮*	এপ্ৰিল-জুন মাহৰ ভিতৰত ১০ হেক্টৰ মাটিত ৰোপণ সৃষ্টি, প্ৰথম বছৰৰ ৰোপণৰ ৪বাৰ নিৰণি -@ ৬০জনৰ দিন হাজিৰা প্ৰতি হেক্টৰত @ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	১,৬৮,০০০/-
২০১৮-১৯*	২য় বৰ্ষত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা -@ ৩০জনৰ দিন হাজিৰা প্ৰতি হেক্টৰত @ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	৮৪,০০০/-
	৩য় বৰ্ষত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ৪বাৰ নিৰণি কৰা, -@ ২০জনৰ দিন হাজিৰা প্ৰতি হেক্টৰত @ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	৫৬,০০০/-
২০২০-২১*	৪ৰ্থ বৰ্ষত আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিবোৰৰ পৰা মৰা পুলিবোৰ উভালি ২বাৰ নিৰণি কৰা, কলম কৰা আদি -@ ১৫জনৰ দিন হাজিৰা প্ৰতি হেক্টৰত @ ২৮০ টকা প্ৰতিজনৰ	৪২,০০০/-
হ'বলগা মুঠ খৰচৰ পৰিমাণ		**৪,২৩,২০০/-**

৪.৫। নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত দিয়া প্ৰকাৰসমূহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

ক) জে এফ এম চিৰ ব্যক্তিসকলৰ নাৰ্চাৰী (বিভাগীয় নাৰ্চাৰীসহিতে)

বিতং তথ্য তলত দিয়া হ'ল—

জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী

তলৰ তালিকাত ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ নাৰ্চাৰীৰ বিতং বিৱৰণ দিয়া হৈছে। জে এফ এম চিৰ কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্চাৰীও ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত আছে।

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নীতকৰণৰ বৰ্ষ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
সংৰক্ষিত বনাঞ্চল	শাল বহিৰ্ভূত; অৰ্জুন, সেলেং, পমা, বৰপাত, ওদাল, হলখ, খকন, জুটুলি, অমাৰি, বলা আদি	২০১৬-১৭	৫,৫০০	২০১৭-১৮ বৰ্ষত ৰোপণৰ বাবে পুলিৰ ব্যৱস্থা কৰা
	মিশ্রিত কঠিন কাঠ ঃ চাম, গমাৰি, বলা, ধূনা, তিতাচপা, পমা, হলখ আদি কাঠখৰি ঃ কদম, ঘোঁৰানিম, মজ, শিৰিখ আদি		১২,৫০০	
	এন টি এফ পি ঃ আমলখি, শিলিখা, ভোমোৰা, বহেৰা, আম, কঁঠাল, নিম, অৰ্জুন, অশোক, নৰসিংহ, ভাতঘিলা, জলফাই আদি।		২৫,০০০	
	শাল বহিৰ্ভূত; অৰ্জুন, সেলেং, পমা, বৰপাত, ওদাল, হলখ, খকন, জুটুলি, অমাৰি, বলা আদি	২০১৭-১৮	৫,৫০০	২০১৮-১৯ বৰ্ষত ৰোপণৰ বাবে পুলিৰ ব্যৱস্থা কৰা
	মিশ্রিত কঠিন কাঠ ঃ চাম, গমাৰি, বলা, ধূনা, তিতাচপা, পমা, হলখ আদি কাঠখৰি ঃ কদম, ঘোঁৰানিম, মজ, শিৰিখ আদি		১২,৫০০	
	এন টি এফ পি ঃ আমলখি, শিলিখা, ভোমোৰা, বহেৰা, আম, কঁঠাল, নিম, অৰ্জুন, অশোক, নৰসিংহ, ভাতঘিলা, জলফাই আদি।		২৫,০০০	

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নীতকৰণৰ বৰ্ষ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
সংৰক্ষিত বনাঞ্চল	শাল বহিৰ্ভূত; অৰ্জুন, সেলেং, পমা, বৰপাত, ওদাল, হলখ, খকন, জুটুলি, অমাৰি, বলা আদি	২০১৮-১৯	৫,৫০০	২০১৯-২০ বৰ্ষত ৰোপণৰ বাবে পুলিৰ ব্যৱস্থা কৰা
	মিশ্ৰিত কঠিন কাঠ ঃ চাম, গমাৰি, বলা, ধুনা, তিতাচপা, পমা, হলখ আদি কাঠখৰি ঃ কদম, ঘোঁৰানিম, মজ, শিৰিখ আদি		১২,৫০০	
	এন টি এফ পি ঃ আমলখি, শিলিখা, ভোমোৰা, বহেৰা, আম, কঁঠাল, নিম, অৰ্জুন, অশোক, নৰসিংহ, ভাতঘিলা, জলফাই আদি।		২৫,০০০	

দ্ৰষ্টব্য ঃ খালী ঠাই পূৰণৰ বাবে প্ৰতিটো বিভাগকে প্ৰতি বছৰে ৩৫% অতিৰিক্ত কৰ্মৰ প্ৰয়োজন।

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১১'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৪.৬। প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা — ১০ বছৰৰ

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত আগন্তুক ১০ বছৰৰ বাবে প্ৰতিপালনৰ পৰিকল্পনা এনেধৰণৰ —

ক) কাঠ প্ৰজাতি— শাল বহিৰ্ভূত, সহযোগী

তালিকা- ১২ (ক) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত গছ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	প্ৰতিকাৰ
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ	শাল বহিৰ্ভূত মিশ্ৰিত সহযোগীৰ সৈতে কাঠৰ খণ্ড ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনিত দিয়া অনুযায়ী
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ	মিশ্ৰিত কঠিন কাঠ-কাঠখৰিৰ খণ্ড ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনিত দিয়া অনুযায়ী

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

খ) কাঠখৰি ৰোপণ

তালিকা- ১২ (খ) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ কাঠখৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	প্ৰতিকাৰ
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ	খণ্ড মিশ্ৰিত কঠিন কাঠ-কাঠখৰিৰ কৰ্ম আঁচনি পৰিকল্পনাত দিয়া মতে।

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

গ) এন টি এফ পি / ঔষধি গছ

তালিকা- ১২ (গ) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ এন টি এফ পি/ঔষধি গছৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	প্ৰতিকাৰ
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ	এন টি এফ পিৰ খণ্ড ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৪.৭। বিবিধ কাৰ্যকৰণ আঁচনি

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত বিবিধ কাৰ্যকৰণৰ আঁচনি এনেধৰণৰ ঃ

তালিকা- ১৩ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বিবিধ কাৰ্যকৰণ আঁচনি

কাৰ্যকৰণ	প্ৰয়োজন (হয়/নহয়)	দায়িত্ব	মাহ / বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)
এনে আঁচনি নাই	----	----	----	----

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫। সম্ভাব্য লাভ

এই উপ-শাখাই ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ সদস্যসকলে আশা কৰা লাভৰ এক খতিয়ান দাঙি ধৰিব ঃ

৫.১। কাঠ আৰু ঘাঁহ-বনৰ পৰা হ'ব পৰা সম্ভাব্য লাভ

ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ বাবে ওপৰৰ বিষয়টো তলত তালিকাবদ্ধ কৰা হৈছে। এই সম্ভাৱনীয় লাভ হৈছে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা কৰা বন সুৰক্ষাৰ লাভ।

তালিকা- ১৪ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ সদস্যসকলে আশা কৰা লাভ

দ্ৰব্য	মাহ	বৰ্ষ	পৰিমাণ
কাঠখৰি	বছৰজুৰি	২০২৬-২৭ৰপৰা	৮,০০০ কিঃগ্ৰাঃ (প্ৰায়)
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	বছৰজুৰি	২০৪০ৰ পৰা	২,০০০ কিঃগ্ৰাঃ (প্ৰায়)
সা-সঁজুলি নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
লাখুঁটি	—	—	—
বনাঞ্চলৰ গছ আৰু ঘাঁহৰ পৰা পশুখাদ্য	বছৰজুৰি	২০২৬-২৭ৰ পৰা	৪০,০০০ কিঃগ্ৰাঃ (প্ৰায়)
কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদ	বছৰজুৰি	২০৩৫ৰ পৰা	১,০০০ কিঃগ্ৰাঃ (প্ৰায়)
বেতন	বছৰজুৰি	২০১৬-১৭ৰ পৰা	৫,০০০ কিঃগ্ৰাঃ (প্ৰায়)
অন্যান্য	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.২। অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

ৰূপহী ৰাজগড় যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ এনেধৰণৰ ঃ

তালিকা- ১৫ ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

পদ্ধতি	দ্ৰব্য
সমবিতৰণ	কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদ
সদস্যসকলৰ পৰা মুকলিভাৱে সংগ্ৰহ কৰা	কাঠখৰি
অন্যান্য পদ্ধতি	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ সংসাধন

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট I (ক)

কেনেদৰে উপস্থিত হ'ব ঃ

গুৱাহাটীৰ পৰা উত্তৰ লখিমপুৰৰ দূৰত্ব, অৱস্থিতি, পথৰ মানচিত্ৰ আৰু নিৰ্দেশনা

ভাৰতৰ ৯১.৭৫ দ্ৰাঘিমাংশ আৰু ২৬.১৯ অক্ষাংশত গুৱাহাটী অৱস্থিত। আনহাতে ভাৰতৰ ৯৪.১১ দ্ৰাঘিমাংশ আৰু ২৭.২৪ অক্ষাংশত উত্তৰ লখিমপুৰ অৱস্থিত।

গুৱাহাটী আৰু উত্তৰ লখিমপুৰৰ মাজৰ দূৰত্ব

গুৱাহাটী আৰু উত্তৰ লখিমপুৰৰ মাজৰ পোনপটীয়া দূৰত্ব ৪৫০ কিঃ মিঃ (কিলোমিটাৰ) আৰু ৬৪০.৩৯ মিটাৰ। মাইলৰ হিচাপত গুৱাহাটী আৰু উত্তৰ লখিমপুৰৰ মাজৰ দূৰত্ব ১৬২.৬ মাইল। এয়া হৈছে পোনপটীয়া সৰলৰৈখিক দূৰত্ব। কিন্তু একা-বেঁকা পথৰ কাৰণে গুৱাহাটী আৰু উত্তৰ লখিমপুৰৰ মাজৰ প্ৰকৃত ভ্ৰমণ দূৰত্ব তাতোকৈ অধিক হ'বগৈ পাৰে।

গুৱাহাটীৰ পৰা উত্তৰ লখিমপুৰলৈ পথৰ মানচিত্ৰ

গুৱাহাটী উত্তৰ লখিমপুৰৰ প্ৰায় পশ্চিম দিশে অৱস্থিত। গুৱাহাটীৰ পৰা পশ্চিম গতিমুখ কেৱল আনুমানিক। ইয়াত দিয়া গুগ্‌ল মানচিত্ৰত উত্তৰ লখিমপুৰলৈকে নীলা ৰঙৰ ৰেখাৰে পথ সংযোগ দেখুওৱা হৈছে। উত্তৰ লখিমপুৰ অভিমুখী ভ্ৰমণ মানচিত্ৰৰ পথৰ হোটেল, পৰ্যটনস্থলী, বনভোজৰ ঠাই, পেট্ৰ'ল পাম্প আৰু বিভিন্ন ধৰ্মীয় স্থান দেখা পাব। কিন্তু ভ্ৰমণকাৰীয়ে আকাংক্ষা কৰা ধৰণে গুগ্‌ল মানচিত্ৰ সকলো ঠাই দেখাৰ বাবে উপযোগী নহয়। বৰং ইয়াত দিয়া আমাৰ মানচিত্ৰত স্থানীয় দৰ্শনীয় স্থান আৰু পথৰ মানচিত্ৰবোৰ বিতংভাৱে দেখুওৱা হৈছে।

Guwahati To North Lakhimpur driving direction

পৰিশিষ্ট I (খ)

## ক)	জি আই এছ অৱস্থান মানচিত্ৰ

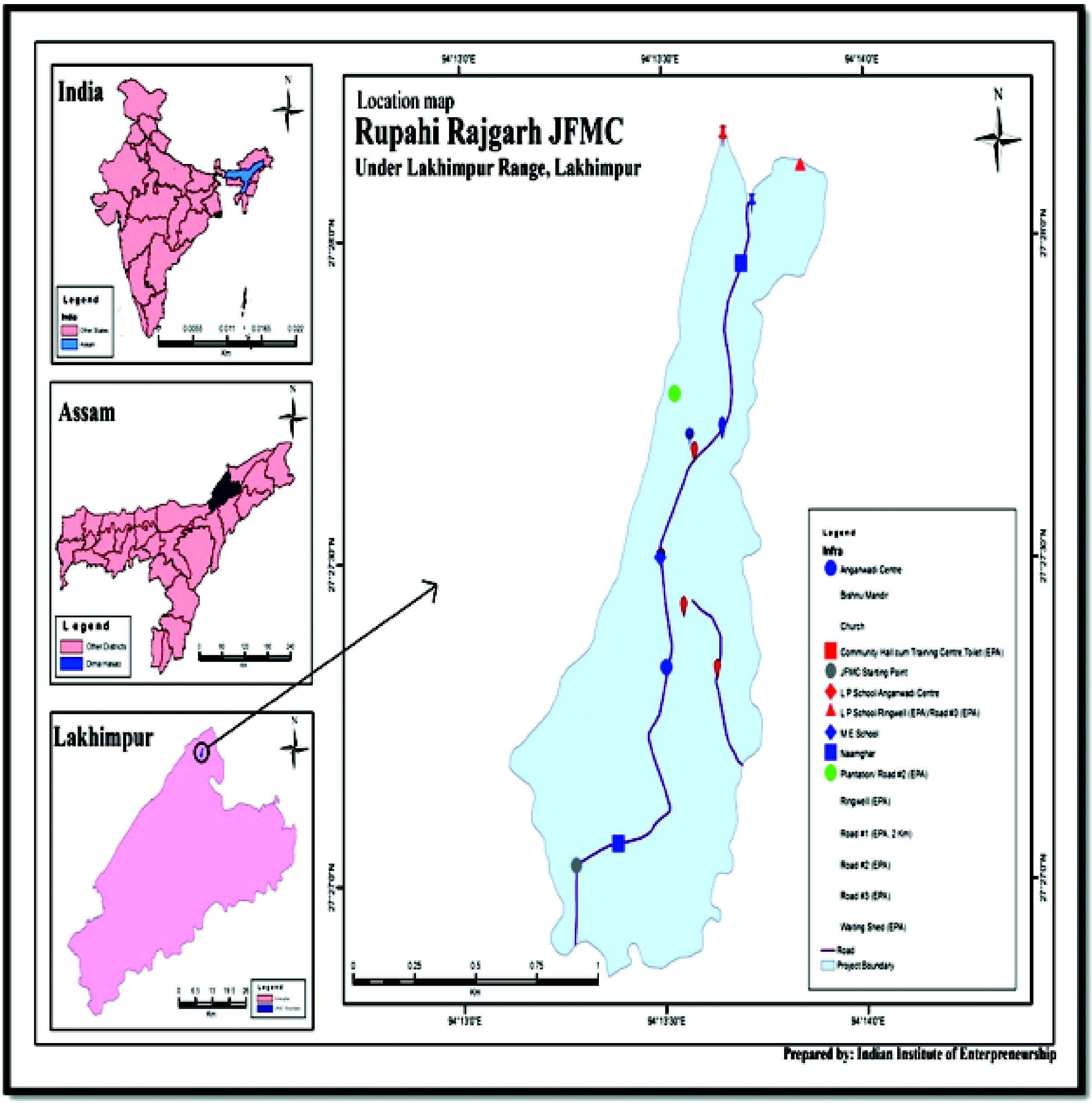

খ) গাঁৱৰ মানচিত্ৰ

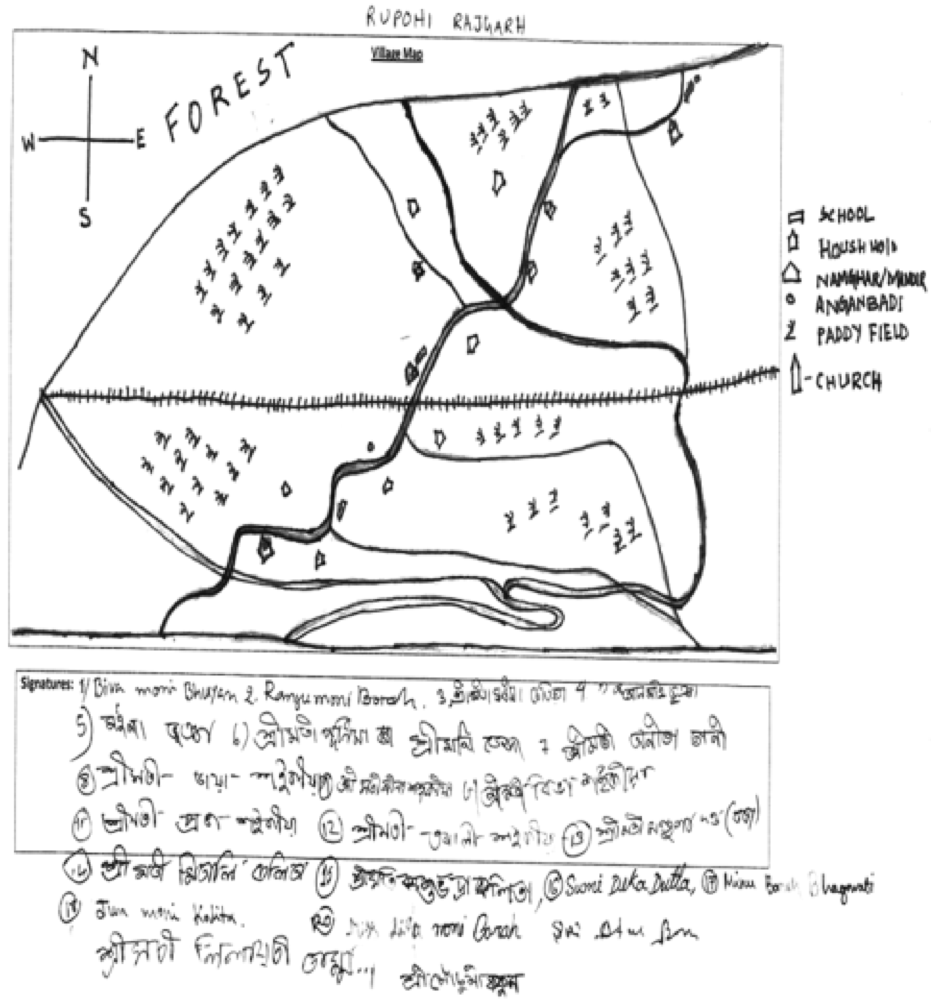

গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা অংকিত গাঁৱৰ মানচিত্ৰ

গ) সামাজিক মানচিত্ৰ

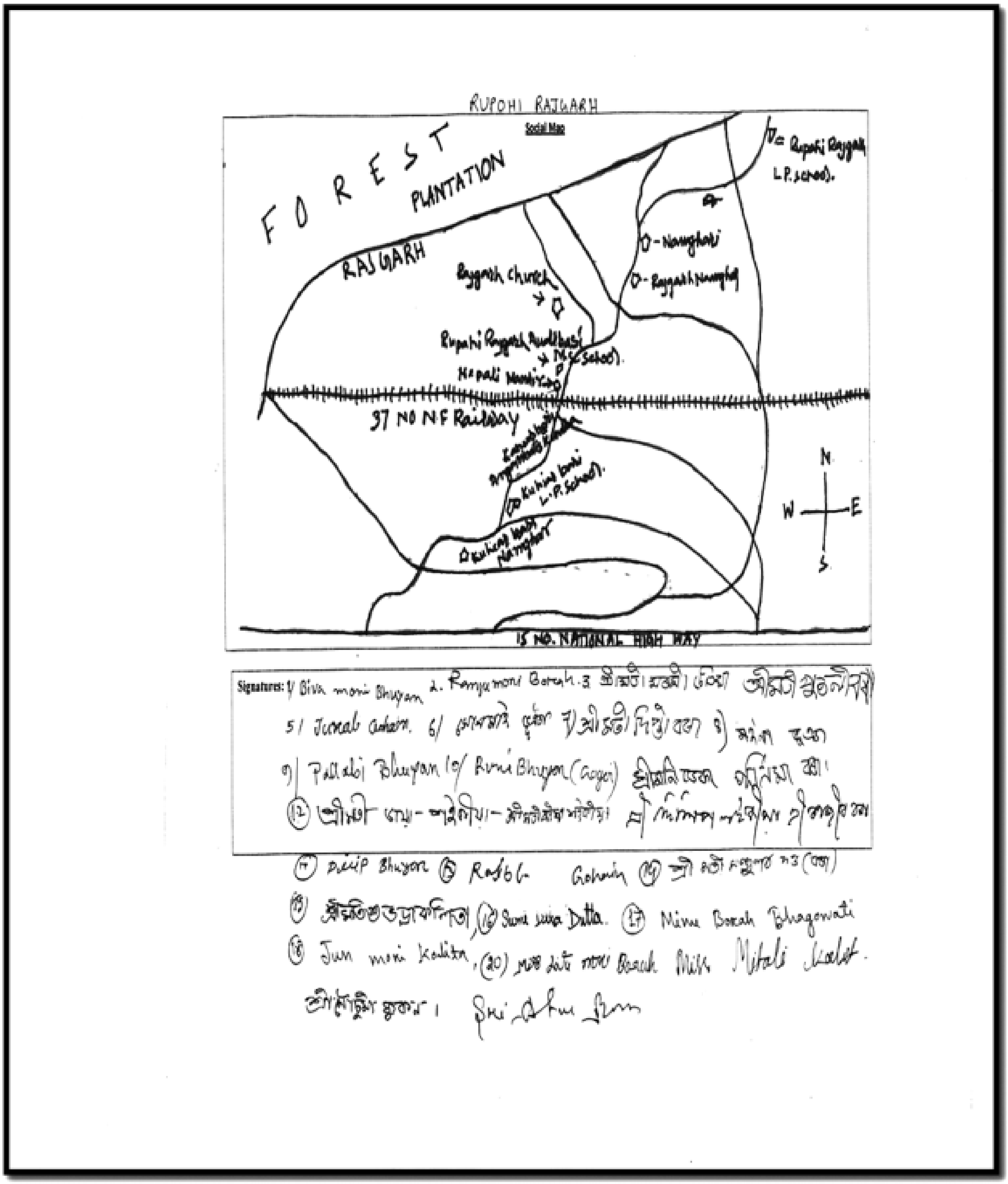

গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা অংকিত সামাজিক মানচিত্ৰ

ঘ) সম্পদ মানচিত্ৰ

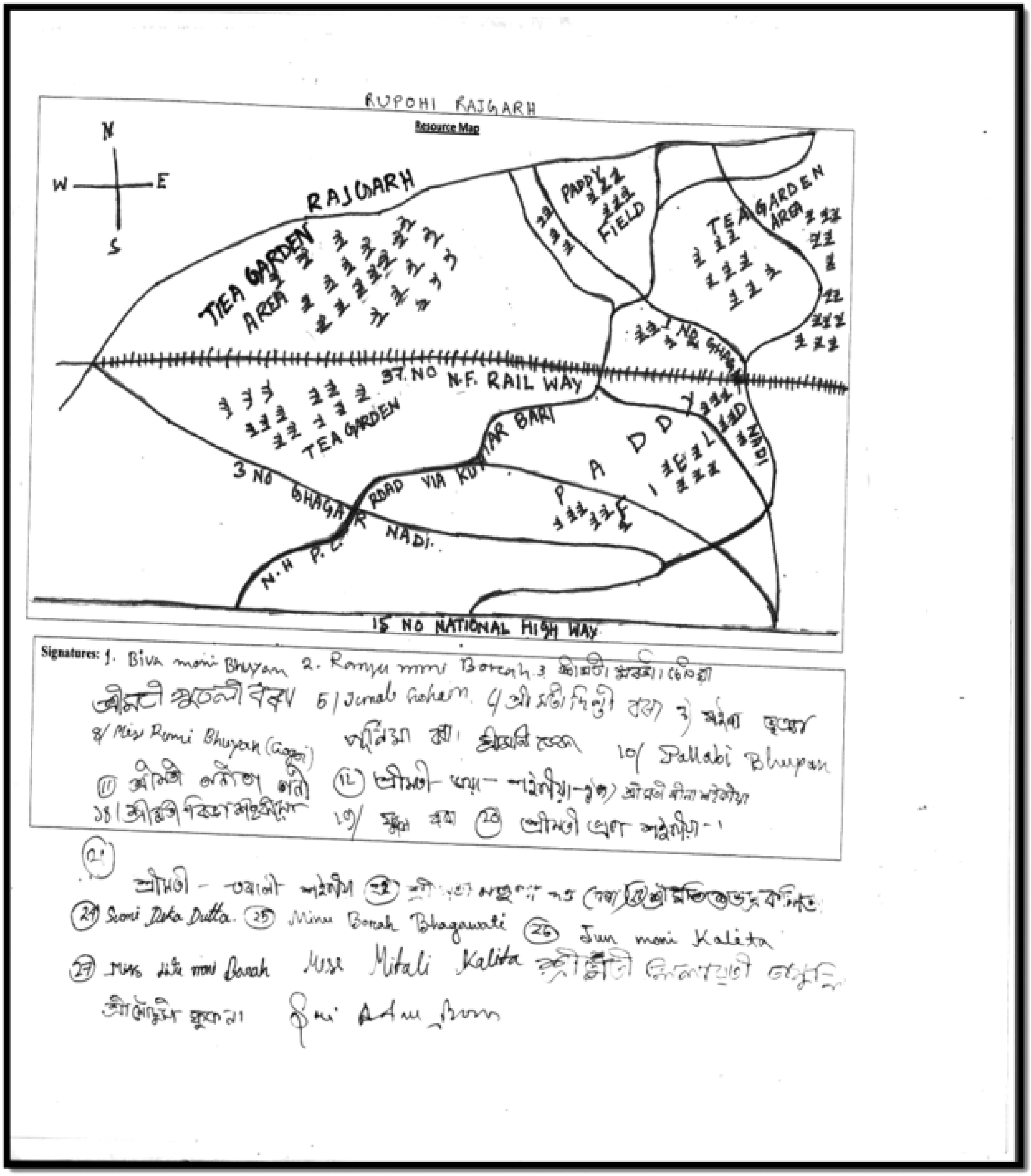

গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা অংকিত সম্পদ মানচিত্ৰ

পৰিশিষ্ট II

জি আই এছৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্ৰ

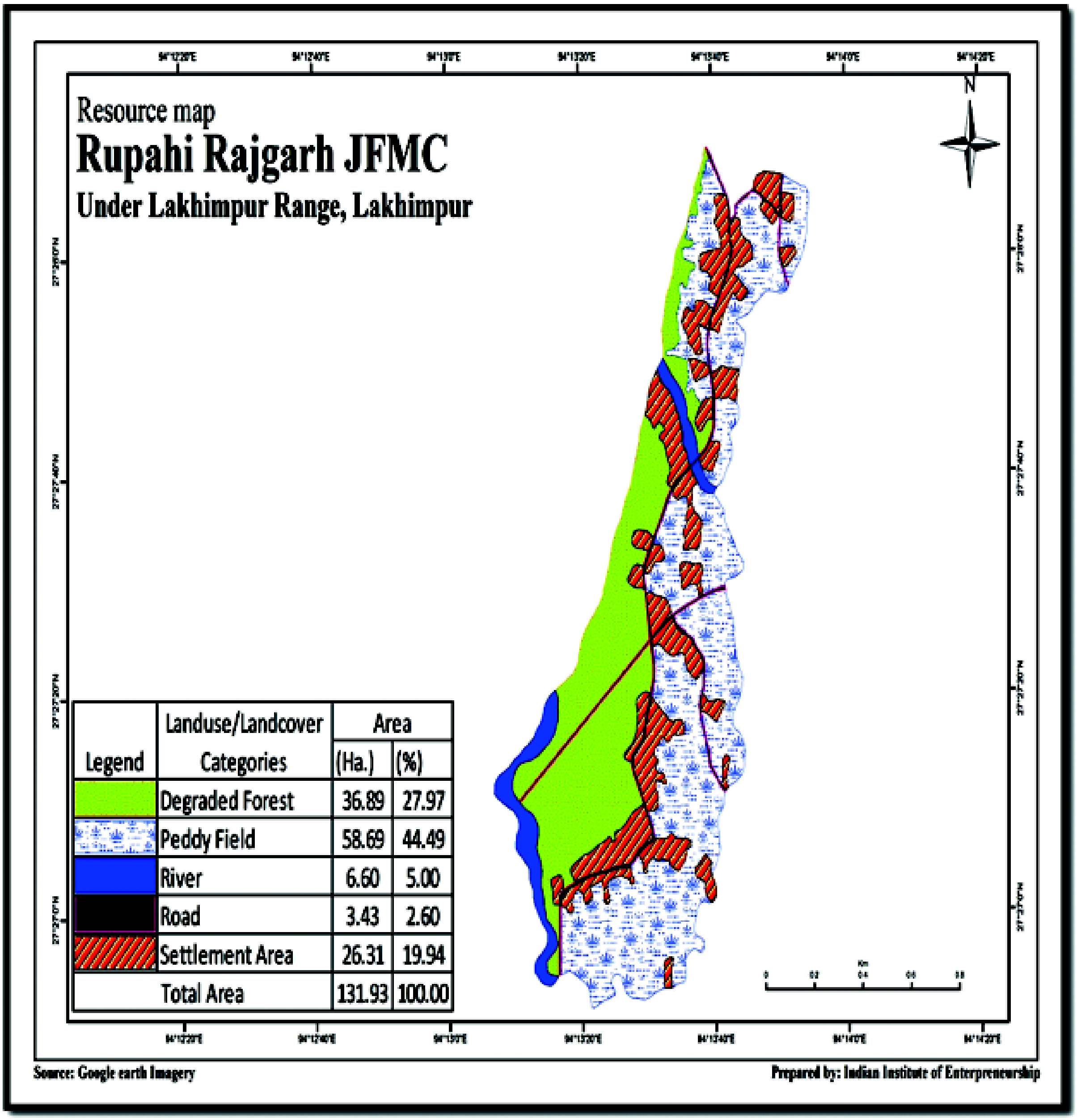

পৰিশিষ্ট ৩

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ কাৰ্যসূচী (পি আৰ এ)

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়নৰ স্থান আৰু সময় ঃ

অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সংখ্যা	ঃ	২৭ (বন বিভাগৰ বিষয়াবৰ্গ আৰু জে এফ এম চি-ৰ সদস্যসকল)
সময়	ঃ	১৭ মাৰ্চ, ২০১৭ৰ পুৱা ১০ বজাত
স্থান	ঃ	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ, ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি

পি আৰ এ কলাকৌশলৰ অনুশীলনত ব্যৱহৃত বিভিন্ন পি আৰ এ পদ্ধতিসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক) সামাজিক মানচিত্ৰায়ন (মেপিং)

খ) সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ (ৰেংকিং)

গ) সময়-সীমা পুনৰক্ষীণ

ঘ) ঋতু সম্পৰ্কীয় বিশ্লেষণ

ঙ) চাপাটি ডায়াগ্ৰাম

৩.১। সামাজিক মানচিত্ৰায়ন (মেপিং) ঃ

বিভিন্ন সামাজিক-অৰ্থনৈতিক বিষয়বোৰক লৈ আলোচনা আৰু মানচিত্ৰৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে এলেকাৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা গভীৰভাৱে অধ্যয়নৰ বাবে গাঁওবাসী আৰু উদগনি দাতাসকলক সহায়ৰ উদ্দেশ্যে সামাজিক মানচিত্ৰায়ন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সামাজিক মানচিত্ৰৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ উপলব্ধ আন্তঃগাঁথনি, সামাজিক গাঁথনি, প্ৰতিষ্ঠানসমূহ, বৃত্তি আদিৰ তথ্য দাঙি ধৰাৰ বাবে যথোপযুক্ত প্ৰচেষ্টা চলোৱা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে এই প্ৰকল্পৰ বিষয়ে সজাগতা শিবিৰ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। গতিকে বিদ্যালয়ত পি আৰ এ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে মানুহক গোট খুওৱাটো সহজ। গাঁওবাসীৰ উৎসাহ প্ৰশংসনীয় আৰু তেওঁলোকে সক্ৰিয়ভাৱেই মানচিত্ৰায়ন প্ৰক্ৰিয়াত অংশগ্ৰহণ কৰিছে।

প্ৰথমে গাঁৱৰ লোকসকলক গাঁওখনৰ পথসমূহৰ মানচিত্ৰ আঁকিবলৈ কোৱা হয়। তাৰপিছত তেওঁলোকৰ আৱাস, গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক স্থানসমূহ আৰু চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহৰ অৱস্থান পি আৰ এ দলৰ সদস্যসকলৰ সহায়ত আঁকিবলৈ কোৱা হয়। দুজন সদস্যই স্বতঃপ্ৰণোদিতভাৱে মানচিত্ৰ আঁকিবলৈ আগবাঢ়ি আহে আৰু তেওঁলোকক সহায় কৰে গাঁৱৰ অন্যান্য বাসিন্দা আৰু দলৰ সদস্যসকলে। মানচিত্ৰত গাঁৱৰ সকলো বাসিন্দাই নিজৰ নিজৰ আৱাসৰ অৱস্থান দেখুৱাই দিয়ে। মানচিত্ৰায়ন প্ৰক্ৰিয়া সমাপ্ত হোৱাৰ পিছত দলৰ সদস্যসকলে পৰিয়ালসমূহৰ ঘৰৰ ধৰণ সম্পৰ্কীয় তথ্যসমূহ যেনে পকীঘৰ, অৰ্ধ-পকীঘৰ, ইন্দিৰা আৱাস যোজনাৰ ঘৰ আৰু খেৰৰ ঘৰ সম্পৰ্কে তথ্যসমূহ সংগ্ৰহ কৰে।

তালিকা-৩.১ ঃ গাঁওবোৰ সম্পৰ্কে তথ্য

	গাঁও—	ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি
সাধাৰণ আৰু সামাজিক তথ্য	মুঠ জনসংখ্যা	৪৩০
	পুৰুষ	২৫৮
	মহিলা	১৭২
	মুঠ পৰিয়াল	৮৬
	পকী ঘৰৰ সংখ্যা	৫

	অৰ্ধ-পকীঘৰৰ সংখ্যা	২৫
	কেঁচা/খেৰৰ ঘৰৰ সংখ্যা	৫৬
	দলং	আছে
	বান্ধ	নাই
	নদী	আছে (১টা)
	সামূহিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	চাউলধোৱা
	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	নাই
	চাহ বাগান	আছে
	কুঁৱা	আছে
	মথাউৰি	নাই
	পৰীক্ষণ বান্ধ (চেক ডেম)	নাই
	অংগনৱাড়ী	আছে (২টা)
	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	আছে (১খন)
	মজলীয়া বিদ্যালয়	আছে (২খন)
	নামঘৰ	আছে (৫টা)

উৎস ঃ জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু বন বিষয়াৰ সৈতে আলোচনা।

প্ৰথমে গাঁৱৰ লোকসকলক গাঁওখনৰ পথসমূহৰ মানচিত্ৰ আঁকিবলৈ কোৱা হয়। তাৰপিছত তেওঁলোকৰ আৱাস, গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক স্থানসমূহ আৰু চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহৰ অৱস্থান পি আৰ এ দলৰ সদস্যসকলৰ সহায়ত আঁকিবলৈ কোৱা হয়। দুজন সদস্যই স্বতঃপ্ৰণোদিতভাৱে মানচিত্ৰ আঁকিবলৈ আগবাঢ়ি আহে আৰু তেওঁলোকক সহায় কৰে গাঁৱৰ অন্যান্য বাসিন্দা আৰু দলৰ সদস্যসকলে। মানচিত্ৰত গাঁৱৰ সকলো বাসিন্দাই নিজৰ নিজৰ আৱাসৰ অৱস্থান দেখুৱাই দিয়ে। মানচিত্ৰায়ন প্ৰক্ৰিয়া সমাপ্ত হোৱাৰ পিছত দলৰ সদস্যসকলে পৰিয়ালসমূহৰ ঘৰৰ ধৰণ সম্পৰ্কীয় তথ্যসমূহ যেনে পকীঘৰ, অৰ্ধ-পকীঘৰ আৰু খেৰীঘৰ সম্পৰ্কে তথ্যসমূহ সংগ্ৰহ কৰে।

সামাজিক মানচিত্ৰত সন্ধান

- সামাজিক মানচিত্ৰায়নত অংশগ্ৰহণকাৰীসকলে ৮৬টা পৰিয়ালক চিহ্নিত কৰে। ইয়াৰে ২৫টা পৰিয়ালৰ আৱাস অৰ্ধপকী আৰু ৫টা পৰিয়ালৰ আৱাস পকী। বাকী ৫৬টা পৰিয়ালৰ ঘৰ কেঁচা বা খেৰৰ। এই তথ্যৰ পৰা দেখা যায় যে গাঁৱৰ বহু লোক এতিয়াও চৰকাৰে আৰম্ভ কৰা মৌলিক পৰিয়াল আঁচনিসমূহৰ সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত।
- এইবোৰৰ উপৰি পৰিয়ালসমূহৰ শ্ৰেণীভিত্তিক বিভাজন, ইয়াৰ উপৰি গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান যেনে প্ৰাথমিক আৰু মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়, কুঁৱা, নদী, চাহ বাগান আৰু দলঙৰ অৱস্থানো মানচিত্ৰত অংকিত কৰা হয়।
- গাঁওবাসীৰ পানীৰ এটা প্ৰধান উৎস হৈছে ঘাগৰ নদী, যিটো গাঁৱৰ লোকসকলে দৈনন্দিন ব্যৱহাৰৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰে। গোটেই বছৰ ধৰি পৰ্যাপ্ত পানী পোৱা যায়।
- গাঁৱত শিক্ষাৰ ব্যৱস্থাসমূহ সন্তোষজনক নহয়। জে এফ এম চি এলেকাৰ ভিতৰত উচ্চ বিদ্যালয় নাই। ইয়াৰ ফলত সৰ্বাধিকসংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ পিছতেই পঢ়া এৰিবলগীয়া হয়।
- গাঁৱৰ গৰিষ্ঠসংখ্যক লোক অন্যান্য পিছপৰা সম্প্ৰদায়ৰ আৰু বাকীখিনি সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ।

জ্ঞাত তথ্য ঃ

- পৰিয়ালসমূহ এতিয়াও বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল আৰু ৰন্ধনৰ বাবে খৰি ব্যৱহাৰ কৰে। ইয়াৰ ফলত বনাঞ্চলৰ ক্ষতিক লৈ বন বিভাগ এতিয়াও উদ্বিগ্ন।
- জে এফ এম চি এলেকাৰ পৰা ৫ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ চাউলধোৱাত আৰক্ষী থানা আৰু সামূহিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ অৱস্থিত। স্বাস্থ্য সম্বন্ধীয় সুবিধাৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে দীৰ্ঘ পথ অতিক্ৰম কৰিবলগীয়া হয়।
- ঘৰচীয়া পশুৰ খাদ্যৰ বাবে বনাঞ্চলেই হৈছে পৰ্যাপ্ত উৎস আৰু পশুপালনৰ সামৰ্থ্য থকা পৰিয়ালবিলাকে বনাঞ্চলৰ উৎসকে ব্যৱহাৰ কৰে। জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসী শস্যৰ অৱশিষ্ট অংশ, গছ-গছনিৰ পাত, ঘাঁহ, সেউজীয়া খাদ্য আদিৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণভাৱে নিৰ্ভৰশীল। শস্য চপোৱাৰ পিছত পথাৰত ৰৈ যোৱা অৱশিষ্ট অংশ যেনে শস্যৰ গছৰ গুড়ি, কাণ্ড, পাত আৰু মাহজাতীয় শস্যৰ বাকলি আদি পশুখাদ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়।
- ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে অধিকাংশ বয়বস্তু কিনা-বেচাৰ বাবে ১২ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ গোগামুখৰ সাপ্তাহিক বজাৰলৈ যাতায়াত কৰে।

৩.২। সম্পদৰ স্থানাংক

সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ সম্পদৰ গৰাকীৰ অৱস্থা চিহ্নিত আৰু বিশ্লেষণ কৰি পৰিয়ালসমূহৰ সদস্যসকলৰ সম্পদৰ স্থানাংক বা ভাল-বেয়া অৱস্থাৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণে প্ৰকল্পৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ আৰ্থ-সামাজিক স্তৰ নিৰ্ধাৰণৰ বিষয়ে জনাত মূল্যায়নকাৰীসকলক সহায় কৰে আৰু স্থানীয় মানুহৰ সম্পদ/অৱস্থা আদিৰ সংজ্ঞা আৰু সূচক নিৰ্ধাৰণতো সহায় কৰে। নিম্নোক্ত মানৰ ভিত্তিত সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে ঃ

ক) ভূমি ধাৰণ

খ) বৃত্তি

এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণৰ জৰিয়তে দেখা গৈছে যে প্ৰায় ৫৫ শতাংশ লোক দৰিদ্ৰ, প্ৰায় ৪০ শতাংশ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ আৰু প্ৰায় ৫ শতাংশ ধনী হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত। দৰিদ্ৰ লোকসকল ঘাইকৈ অনিয়মিত দিন হাজিৰা কৰা বনুৱা। মাজে-সময়ে আনৰ মাটি আধিত লৈ খেতি কৰে। গাঁৱৰ বাসিন্দাসকলৰ যথেষ্ট পৰিমাণে কৃষিভূমিও আছে।

তালিকা- ৩.২ ঃ সম্পদৰ স্থানাংক

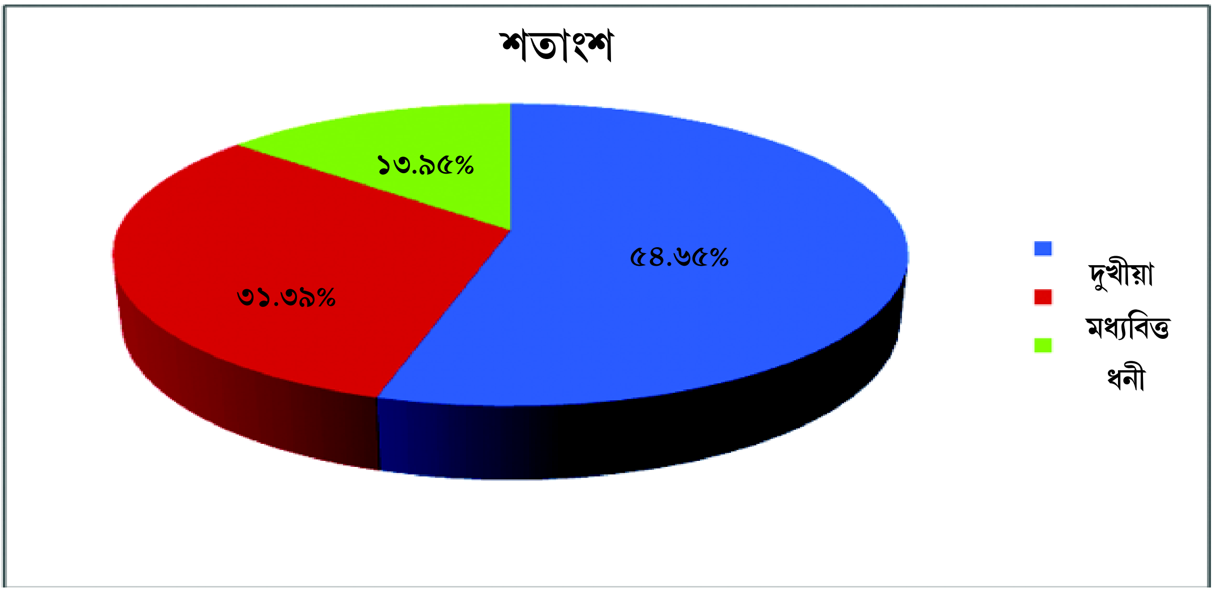

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা প্ৰতিবেদন

৩.৩। সময়কালীন সমীক্ষা

সুদীৰ্ঘকাল দৰি সংঘটিত ঐতিহাসিক ঘটনা তথা অতীতৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনাবোৰ সম্পৰ্কে জানিবলৈ দলটোৱে সময়কালীন বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰে। দলৰ সদস্যসকলে স্থানীয় ঘটনাবোৰ সম্পৰ্কে গাঁওবুঢ়া, বয়োজ্যেষ্ঠ লোক-তৰুণসকলৰ সৈতেও তেওঁলোকৰ ধাৰণা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰে আৰু পৰিস্থিতিৰ লগত তেওঁলোকে কিদৰে মোকাবিলা কৰিছিল, তেওঁলোকৰ জীৱনত আৰু গাঁওখনৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত সেইবোৰ ঘটনাৰ কি প্ৰভাৱ পৰিছিল সেই সম্পৰ্কেও জানিব বিচাৰে। সেইবোৰ ঘটনাৰ সময়কালীন বিৱৰণ তলত দিয়া হ'ল ঃ

তালিকা- ৩.৩ ঃ সময়কালীন সমীক্ষা

সময়কালীন বিভাগ	বছৰ	ঘটনা	ধৰণ
প্ৰাক্-স্বাধীনতা	নাই	নাই	নাই
স্বাধীনোত্তৰ কাল	১৯৮৫	হাতীয়ে গাঁৱৰ এগৰাকী ব্যক্তিক আক্ৰমণ কৰে	ধ্বংসাত্মক
	১৯৮৫	ৰাজেন হাজৰিকা নামৰ ল'ৰাজন উচ্চ মাধ্যমিকৰ প্ৰথম পৰীক্ষাৰ্থী	অনুকৰণীয়
কুৰি শতিকা	২০০১	জনজাতীয় দল এটাৰ লগত এক গভীৰ সংঘাতৰ সৃষ্টি হৈছিল	ধ্বংসাত্মক
	২০০৮	ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চি গঠন	গঠনাত্মক
	২০১২	টে'ট শিক্ষক হিচাপে নন্দ বাহাদুৰ তামাঙৰ প্ৰথম চাকৰি লাভ	অনুকৰণীয়

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা প্ৰতিবেদন

জ্ঞাত তথ্য ঃ

- গাঁওবাসীৰ পৰা পোৱা তথ্য আৰু আমাৰ গৱেষণাৰ পৰা এইটো পৰ্যবেক্ষণ আৰু জ্ঞাত হ'ল যে গাঁওখনত কিছু অনুকৰণীয়, ধ্বংসাত্মক আৰু গঠনাত্মক ঘটনা সংঘটিত হৈছে যিবোৰ পি আৰ এ অনুশীলৰ সময়ত জানিব পৰা গৈছে।

৩.৪। জীৱিকা কাৰ্যসূচীৰ ঋতুকালীন মানচিত্ৰায়ন

স্থানীয় লোকসকলে প্ৰস্তুত কৰা ঋতুভিত্তিক পঞ্জিকা সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰৰ ঋতুকালীন প্ৰৱণতাসমূহ সম্পৰ্কে তথ্য সংগ্ৰহ আৰু নিৰ্দিষ্ট হেঁচা আৰু দুৰ্বলতাবিলাকৰ সময়ক চিহ্নিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এক অত্যন্ত উপযোগী উপায়। দলীয় আলোচনাৰ সময়ত (সংগৃহীত তথ্যবোৰ তদন্ত কৰাৰ বাবে আলোচনা) প্ৰায়েই মাটিৰ ওপৰত ঋতুভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা অংকন কৰা হয় আৰু এই পঞ্জিকাৰ মেট্ৰিক্স বা ৰেখাংকনত শিলগুটি অথবা বীজবোৰ শস্যৰ প্ৰতীক হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি শস্যৰ অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক দেখুওৱা হয়। আনহাতে, ঋতুভিত্তিক বৃদ্ধি বা হ্ৰাস দেখুৱাবলৈ সাধাৰণ ৰেখাৰেও ৰেখাচিত্ৰ (গ্ৰাফ) অংকন কৰিব পাৰি। সমগ্ৰ বছৰ ধৰি সমগ্ৰ পৰিস্থিতিৰ ওপৰত পলকতে চাবলৈ এখন পঞ্জিকাতে ঋতুভিত্তিক প্ৰকাৰভেদৰ সমগ্ৰ বিষয়ক সামৰি ল'ব পাৰি। এই প্ৰকাৰভেদ বা পৰিৱৰ্তনবোৰ হৈছে বৰষুণ, শস্যৰ পৰ্যায়ক্ৰম, বনুৱাৰ চাহিদা, মজুৰিভিত্তিক নিযুক্তিৰ পৰ্যাপ্ততা, বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন, মানুহৰ ৰোগত আক্ৰান্ত হোৱাৰ ঘটনা, ব্যয়ৰ পৰ্যায়সমূহ আৰু অন্যান্য গুৰুত্বপূৰ্ণ সময়বিলাক যেনে উৎসৱ আদিকো ইয়াত দেখুৱাব পাৰি।

ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰায়নত ঘাইকৈ শস্য খেতিৰ বিষয়টোক সামৰি লোৱা হয়। ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰত আমি কৃষিজাত, শস্য আৰু কৃষিকাৰ্যৰ তিনিটা সময় যেনে বীজসিঁচা, শস্য ৰোপণ আৰু শস্য চপোৱাৰ নিয়মবোৰ বিবেচনা কৰাৰ লগতে গোটেই বছৰ ধৰি বিতং তথ্য সংগ্ৰহ কৰোঁ। ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰায়নৰ জৰিয়তে দেখা গৈছে যে গাঁৱত উৎপাদন কৰা ঘাই ঘাই শস্যবোৰ হৈছে— মাটিকঁঠাল, বিলাহী, আলু, জলকীয়া, বন্ধাকবি, ফুলকবি, আম ইত্যাদি। বনাঞ্চল দলীয় আলোচনাৰ সময়ত জানিব পৰা তথ্যমতে জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ জীৱিকাৰ প্ৰধান উপায়বোৰ হৈছে ঘৰচীয়া পশুপালন-প্ৰজনন (গাহৰি, কুকুৰা), বয়ন, দিনহাজিৰা কাম, ৰাজমিস্ত্ৰীৰ কাম, চিলাই কাম, কাঠৰ আচবাবৰ কাম। এইবোৰ কাম ঋতুকালীন চৰিত্ৰৰ নহয়।

মানচিত্ৰ ঃ ৩.৪ (ক) ঃ ৰূপহী ৰাজগড় জে এফ এম চিৰ ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰ

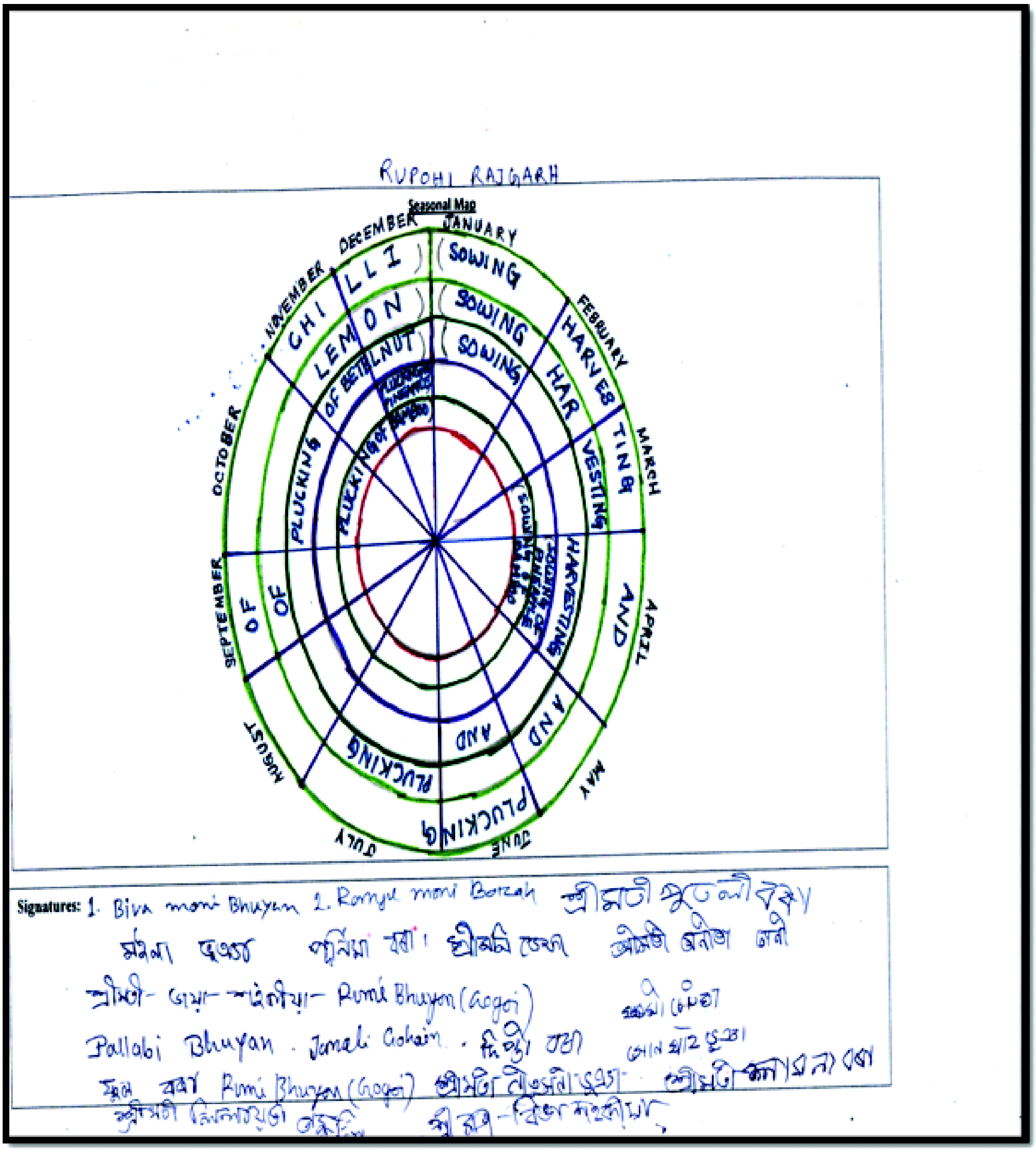

উৎস ঃ পি আৰ এ অনুশীলন

তালিকা- ৩.৪ (খ) ঋতুকালীন শস্যৰ ধৰণ

কৃষিজাত শস্য		**কাম-কাজৰ সময়**		
		বীজসিঁচা	**শস্য চপোৱা**	**সংগ্ৰহ**
কৃষিখণ্ড	বাঁহ	মাৰ্চ-মে’		জুন-জুলাই
	মাটিকঁঠাল	এপ্ৰিল-মে’		জুন-জুলাই
	নেমু	বছৰজুৰি		মে’-জুন
	জলকীয়া	বছৰজুৰি		মে’-জুন
	তামোল	জানুৱাৰী-এপ্ৰিল		জুলাই-অক্টোবৰ
	কল			
অনা কৃষিখণ্ড	বয়ন			
	পশুপালন	গোটেই বছৰ জুৰি		
	দিন হাজিৰা			
	দোকান			
	ইলেক্ট্ৰিচিয়ান			
	চিলাই			

সূত্ৰ ঃ পি আৰ এ অনুশীলন

জ্ঞাত তথ্য ঃ

* অক্টোবৰৰ পৰা মাৰ্চ মাহলৈকে পানীৰ যোগান পৰ্যাপ্ত নহয়। ফলত সেই সময়ছোৱাত উৎপাদনশীলতা হ্ৰাস পায়।

৩.৫। ভেন ডায়েগ্ৰাম

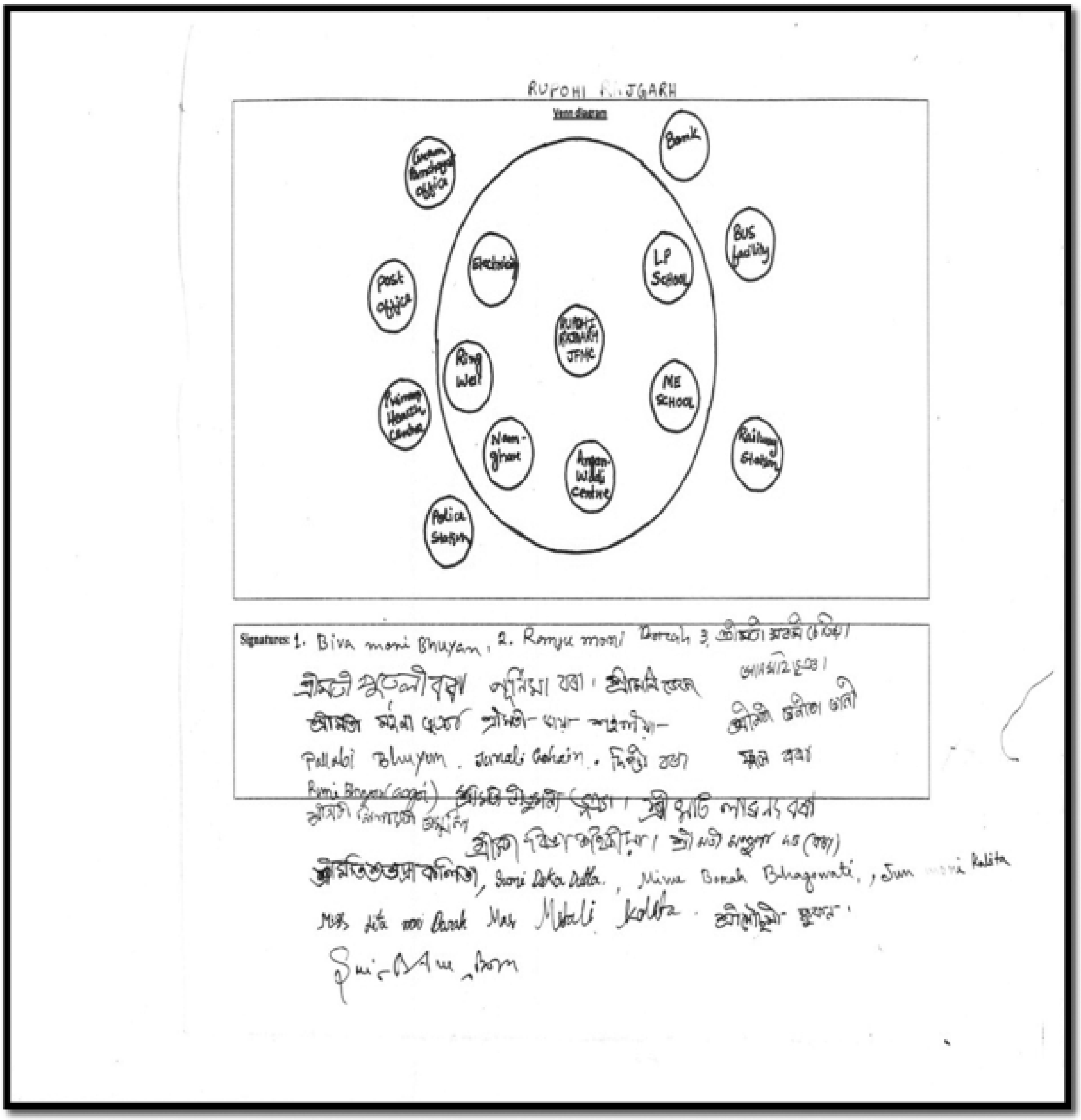

উৎস ঃ পি আৰ এ অনুশীলন আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ দ্বাৰা অংকিত

৩.৬। চাপাট্টি ডায়েগ্ৰাম

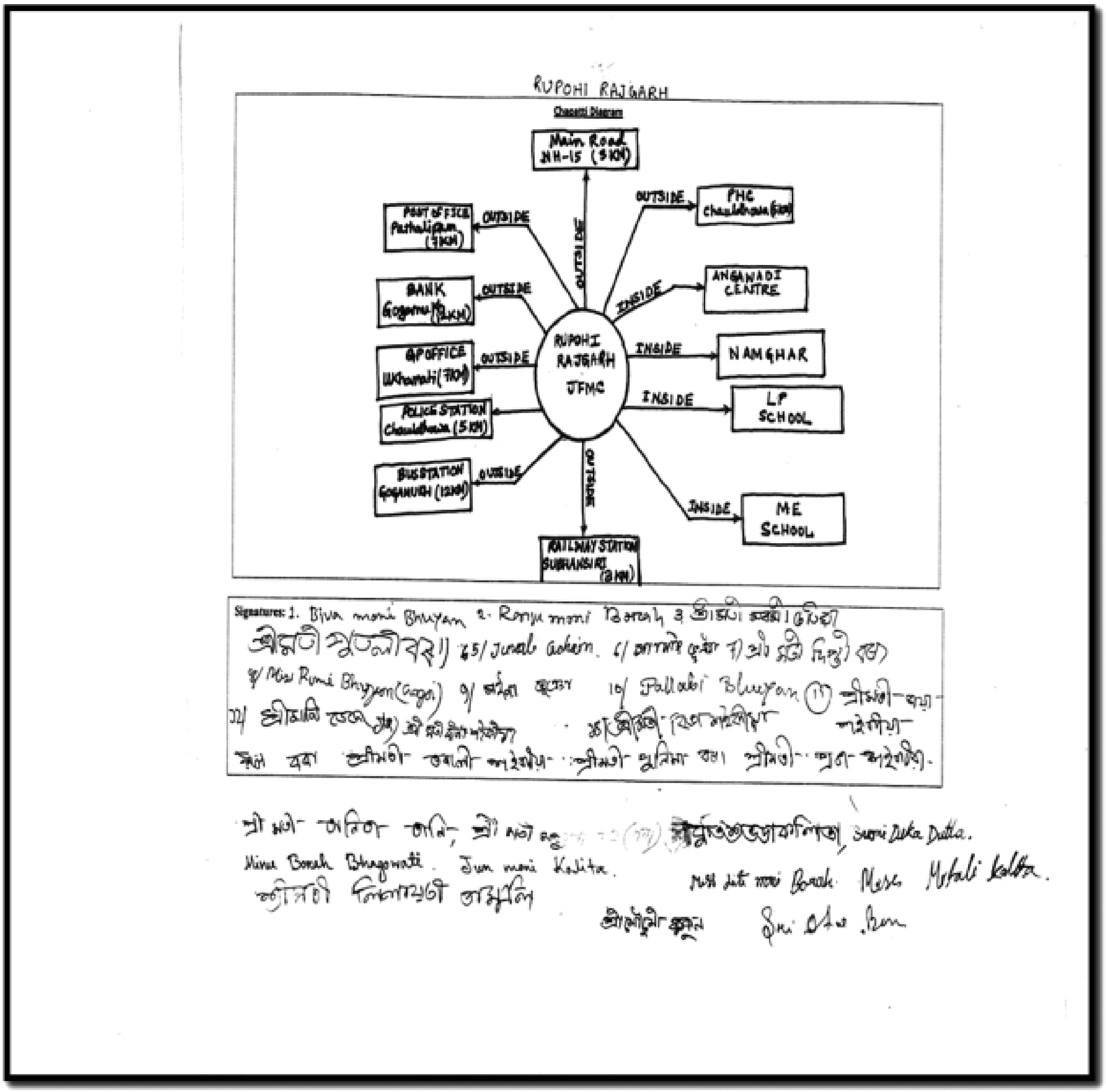

উৎস ঃ পি আৰ এ অনুশীলন আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ দ্বাৰা অংকিত

৩.৭। প্ৰাৰম্ভিক ৰেংকিং কাৰ্যসূচীৰ অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক

RUPOHI RAJGARH

Priority Ranking of Entry Point Activity

Entry Point Activities		A Community Hall	B Drinking Water	C Sanitation	D Waiting Shed	E Road Connectivity	F Tent House	G Community Piggery Farm	H School / Public Infrastructure	I	J	K	Marks	Rank
COMMUNITY HALL Cum training centre	A	X	A	A	A	A	A	A	A				7	1
Drinking Water	B		X	B	B	B	B	B	B				6	2
Sanitation	C			X	C	C	C	C	C				5	3
Waiting Shed	D				X	D	D	D	D				4	4
Road Connectivity	E					X	E	E	E				3	5
Tent House	F						X	F	F				2	6
Community Piggery Farm	G							X	G				1	7
School / Public Infrastructure & Others	H								X				0	8
	I													
	J													
	K													

Signatures: 1) Biva moni Bhuyan 2- Romju moni Borah ৩ [illegible]
৫। [illegible] ৬ [illegible] ৭ [illegible] ৮ [illegible]
৪। [illegible] ৯ [illegible] (10) [illegible]
Pallabi Bhuyan, Rumi Bhuyan (Gogoi), [illegible]
[illegible], Suni [illegible] Dutta, Minu Borah Bhagowati
Jun moni Kalita, Miss Lita moni Borah, [illegible]
[illegible] Sri [illegible]

উৎস ঃ পি আৰ এ অনুশীলন

৩.৮। জীৱিকাৰ অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক

RUPOHI RAJGARH

Priority Ranking of Livelihood Activities

Livelihood Activities		Tea waging	Handloom	Cane & Bamboo	Carpentry	Bee keeping					Marks	Rank
		A	B	C	D	E	F	G	H	I		
Tea waging	A	X	A	A	A	A					4	1
Hand Loom	B		X	B	B	B	–				3	2
Cane & Bamboo	C			X	C	C					2	3
Carpentry	D				X	D					1	4
Bee Keeping	E					X					0	5
	F											
	G											
	H											
	I											

Signatures: 1. Bina moni Bhuyan 2. Ranju moni Borah 3. [illegible] 4. [illegible] 5. Junali Gohain 6. [illegible] 7. [illegible] 8. [illegible] 9. [illegible] 10. Pallabi Bhuyan 11. Runi Bhuyan [illegible] 12. [illegible] 13. [illegible]

14. [illegible] 15. [illegible] 16. [illegible] 17. [illegible] 18. [illegible] 19. [illegible] 20. Sumi Deka Dutta 21. Minu Borah Bhagawati 22. Sun moni Kalita 23. [illegible] Mitali Kalita [illegible]

উৎস ঃ পি আৰ এ অনুশীলন

পৰিশিষ্ট IV

আলোকচিত্ৰ ১

সজাগতাৰ সময়ৰ মুহূৰ্ত

আলোকচিত্ৰ ২

পি আৰ এ কাৰ্যসূচী

আলোকচিত্ৰ ৩

তথ্য সংগ্ৰহ আৰু গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা মানচিত্ৰ অংকন কৰি থকাৰ দৃশ্য

আলোকচিত্ৰ ৪

গাঁওবাসীৰ সৈতে দলীয় আলোকচিত্ৰ

পৰিশিষ্ট V

জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ তালিকা

RECORD 7 : MEMBERSHIP REGISTER

Name of JFMC: Rupahi Rajgarh   Division: Lakhimpur   Range: North Lakhimpur

Beat: Pathalipam   JFMC Code: Rupahi Rajgarh.

Sr. No.	Name	Father's / Husband's name	Age	Male / Female	Education	SC/ST / BC/OBC	
1	Atul Borah Seetary	Let Lok Nath Borah	54	Male	H.S SC	O.B.C	
2	Rajen Bhuyan (President)		46	"		General	7399475701
3	Dilip Saikia	Treasurer	45	"		"	9613516880
4	Bhabindra	Rai (Member)	52	"		O.B.C	9954334745
5	Ratul Arah		40	"		General	
6.	Deben Kalita		44	"		"	9613357059
7.	Bhadeswar Gohain.		60	"		M.O.B.C	
8.	Malati Hoto		27	Female		"	
9.	Putuli Borah		40	"		O.B.C.	
10.	Nathen Tati		56	Male		M.O.B.C	
11.	Seela Nawer.		48	Female		General.	

President
Rupahi Rajgarh J. F. M. C.
North Lakhimpur

Secretary
Rupahi Rajgarh J.F.M.C

97

Range Forest Officer,
North Lakhimpur Range,
North Lakhimpur

পৰিশিষ্ট VI (নথি ১)

তালিকা-১ ঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্ৰমিক নং	জেএফএমচি /গাঁও	গঠনৰ তাৰিখ	কাৰ্যকৰী সদস্যৰ সংখ্যা	সভাপতিৰ নাম	সদস্য সচিবৰ নাম	গাঁও উন্নয়ন নিধিৰ ধন	প্ৰতি পৰিয়াল বা ব্যক্তিৰ বৰঙণি	সামাজিক বেৰ হয়/নহয়	লক্ষ্য প্ৰাপ্তি সম্পৰ্কে মন্তব্য	শ্ৰেণী নিৰ্ধাৰণ আৰু আৰ এফ অ'ৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ সফলতাৰ % হাৰ
১	ৰূপহী ৰাজগড়	২০০৮	১৩	ৰাজেন ভৰালী	অতুল বৰুৱা	নাই	—	হয়	—	৮০%

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তালিকা-২ ঃ জে এফ এম চিৰ গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

তালিকা-২ ঃ প্ৰকল্প গাঁওসমূহৰ জনসংখ্যাৰ অৱস্থা

ক্ৰঃ নং	গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	অ' বি চি		সাধাৰণ		মুঠ- সকলো শ্ৰেণী
			পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	
১	ৰূপহী ৰাজগড়	৮৬	৩১	২৫	২২৭	১৪৭	৪৩০
	মুঠ	**৮৬**	**৩১**	**২৫**	**২২৭**	**১৪৭**	**৪৩০**

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তালিকা-৩ ঃ জে এফ এম চিৰ বয়সৰ তথ্য

বয়স শ্ৰেণী	< ৫ বছৰ	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	> ৬০ বছৰ	মুঠ
পুৰুষ	২১	৭৯	১১৭	৩১	১০	২৫৮
মহিলা	১৫	৪৮	৮২	২০	৭	১৭২
মুঠ	**৩৬**	**১২৭**	**১৯৯**	**৫১**	**১৭**	**৪৩০**

তালিকা-৪ ঃ জে এফ এম চিৰ শিক্ষাগত যোগ্যতাৰ বিৱৰণ

গাঁৱৰ নাম	নিৰক্ষৰ	চতুৰ্থ শ্ৰেণীলৈকে	পঞ্চম-সপ্তম	অষ্টম-দশম	একাদশ-দ্বাদশ	স্নাতক	মুঠ
ৰূপহী ৰাজগড়	২৭২	৪৬	৩৯	২৫	৩০	১৮	৪৩০
মুঠ	**২৭২**	**৪৬**	**৩৯**	**২৫**	**৩০**	**১৮**	**৪৩০**

তালিকা- ৫ ঃ জে এফ এম চিৰ আয়ৰ বিতৰণ

আয়ৰ শ্ৰেণী (টকাত) বাৰ্ষিক	পৰিয়ালৰ সংখ্যা
> ৫,০০০	—
৫,০০০-১০,০০০	২২
১১,০০০-২০,০০০	২৫
২১,০০০-৩০,০০০	২৭
৩১,০০০-৪০,০০০	১২
৪১,০০০-৫০,০০০	—
< ৫০,০০০	—

তালিকা- ৬ ঃ ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত জে এফ এম চিৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	ভূমি ধাৰণ অনুযায়ী কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভাগ				মুঠ
		ধনী কৃষক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ কৃষক ২-১০ হেক্টৰ	উপান্ত কৃষক < ২ হেক্টৰ	ভূমিহীন পৰিয়াল	
১	ৰূপহী ৰাজগড়	---	৬	৩৫	৪৫	৮৬
	মুঠ	—	৬	৩৫	৪৫	৮৬

তালিকা- ৭ ঃ জে এফ এম চিৰ পশুধনৰ সংখ্যা

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	গাঁও ভিত্তিক পশুধনৰ সংখ্যা							
		গৰু	ম'হ	ছাগলী	বলধ	কুকুৰা	গাহঁৰি	হাঁহ	মুঠ
১	ৰূপহী ৰাজগড়	৪০০	---	২৪০	---	৮৪২	---	২০	১৫০২
	মুঠ	৪০০	—	—	—	৮৪২	—	২০	১৫০২

তালিকা- ৮ ঃ জে এফ এম চিৰ আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি	যদি অন্য ঠাইত, গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)	ব্যৱহাৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা
১	প্ৰধান পথ	১৫নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ	৩	ভাল
২	বিদ্যুৎ	ভিতৰত	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
৩	গেছ সংযোগ	গোগামুখ	১২	গড় অৱস্থা
৪	পৰিবহণ	গোগামুখ	১২	গড় অৱস্থা
৫	প্ৰাথমিক চিকিৎসা কেন্দ্ৰ	চাউলধোৱা	৫	শোচনীয়
৬	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
৭	বেংক	গোগামুখ	১২	গড় অৱস্থা
৮	অংগনৱাড়ি কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
৯	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	ওখমাটি	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
১০	ৰাজহ চক্ৰ	নাই	-	-
১১	আৰক্ষী কাৰ্যালয়	চাউলধোৱা	৫	গড় অৱস্থা
১২	বন লাট কাৰ্যালয়	ভিতৰত	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
১৩	ডাকঘৰ	পথালিপাম	৭	ভাল
১৪	বাছৰ সুবিধা	গোগামুখ	১২	শোচনীয়
১৫	ৰে'ল ষ্টেচন	সোৱণশিৰি	৩	ভাল
১৬	খোৱাপানী	কুঁৱা	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
১৭	নামঘৰ	আছে	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	গড় অৱস্থা
১৮	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়	লখিমপুৰ	২০	-

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তালিকা- ৯ ঃ জে এফ এম চিৰ কৃষিজাত শস্য

	বৰ্ষা নিৰ্ভৰ		জলসিঞ্চন	
	শস্যৰ নাম	**এলেকা হেক্টৰ হিচাপত**	**শস্যৰ নাম**	**এলেকা হেক্টৰ হিচাপত**
খাৰিফ	ধান (শালি, আইজং পংকজ, জহা, বৰো	৫৮.৮৯	—	—
ৰবি শস্য	সৰিয়হ, আলু, বিলাহী	৩০.০২	—	—
অন্যান্য	ফলমূল	১১.০২	—	—

তালিকা- ১০ ঃ জে এফ এম চিৰ শস্য উৎপাদন ৰূপৰেখা

শস্যৰ নাম	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক) কুইন্টল	উৎপাদন কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদন (প্ৰতি হেক্টৰ/কুইন্টল) আনুমানিক	শস্যৰ অন্তৰ্গত এলেকা (হেক্টৰ) আনুমানিক
ধান	২৬০০	৪৮	৪৪.৩০	৫৮.৮৯
শাক-পাচলি	১২০০	২৪	৩৭.৪৭	৩২.০২
চাহ	৫০০	১৪	৩১.২৫	১৬
ফলমূল	৩০০	৯	২৭.২২	১১.০২

তালিকা- ১১ ঃ জে এফ এম চিৰ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা (জন্তু)

	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট	✓	—	—
গছৰ পৰা খাদ্য	—	✓	✓
ঘাঁহ	✓	✓	✓
সেউজীয়া খাদ্য		✓	—
বনাঞ্চলত চাৰণ	—	—	✓

তালিকা- ১২ ঃ জে এফ এম চিৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থান

ক্ৰয়ৰ বাবে	অৱস্থান	যদি অন্য গাঁৱত, গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটা)
গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান	গাঁৱৰ অন্তৰ্গত এলেকা (ভিতৰত)	০
সাপ্তাহিক বজাৰ	আনন্দ তিনিআলি	২
প্ৰধান বজাৰ	আনন্দ তিনিআলি	২
বন নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেঙুপাট্টা পি এইচ এ ডি	—	—
মাছৰ বজাৰ	আনন্দ তিনিআলি	২
ঔষধি গছ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
বন নিগম ঔষধি	—	—
উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
অন্যান্য বিশেষ	—	—

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তালিকা- ১৩ ঃ জে এফ এম চিৰ জলসম্পদ সুবিধাৰ পৰ্যাপ্ততা

জলৰ উৎস	সংখ্যা	পানীৰ পৰ্যাপ্ততা (উপযুক্ততা, ঋতুকালীন)	ব্যৱহাৰ (খোৱাৰ বাবে, জলসিঞ্চন, গা ধোৱা)
পানী সংগ্ৰহ গাঁথনি	০	—	—
পৰীক্ষণ বান্ধ (চেক ডেম)	০	—	—
টিউবৱেল	০	—	—
নদী-নলা	১	উপযুক্ততা	খোৱা, গা ধোৱা, জলসিঞ্চন, পশুপালন
কুঁৱা	২০	উপযুক্ততা	খোৱা, গা ধোৱা, জলসিঞ্চন, পশুপালন
জান	০	—	—
পানী সংগ্ৰাহক	০	—	—

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন

তালিকা- ১৪ ঃ জে এফ এম চিৰ শক্তি ব্যৱহাৰ

ইন্ধনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰশীল মাহৰ সংখ্যা	উৎস (স্থানীয় গাঁও, বন, অন্যান্য উৎস)	মুখ্য / গৌণ
কাঠখৰি	৮৬	১২	বনাঞ্চল, গাঁও অঞ্চল	মুখ্য
কেৰাচিন ষ্টোভ	৪৫	১২	বজাৰ	মুখ্য
গোবৰ/জৈৱিক গেছ	০	—	—	—
ৰন্ধন গেছ	৪	৬	চৰকাৰী	গৌণ

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তথ্য-II

জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১৫ ঃ কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কম উৎপাদন / সংগ্ৰহ	▪ পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি। ▪ বছৰত কেৱল এটা শস্য (ধান) উৎপাদন কৰা হয়। ▪ সাৰ, কীটনাশক, পতংগ নাশক দৰৱ আদিৰ ব্যৱহাৰ অতি নগণ্য। ▪ জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ▪ কৃষি আন্তঃগাঁথনি, আধুনিক সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি, যেনে পাৱাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদিৰ অভাৱ। ▪ অধিক উৎপাদনশীল বীজ ব্যৱহাৰ নকৰা।	▪ যিকোনো বজাৰৰ ওপৰত অৱস্থান। ▪ যথোপযুক্ত আৰু নিয়ন্ত্ৰিতভাৱে কীটনাশক দৰৱৰ ব্যৱহাৰ ▪ নতুন আৰু অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ। ▪ সুগঠিত প্ৰশিক্ষণ কৰ্মসূচী। গাঁওবাসীসকল উত্তৰাধিকাৰ সূত্ৰে কৃষি কাৰ্যৰ দক্ষতা লাভ কৰিছে। কিন্তু এই দক্ষতাক উন্নত কৰাটো এতিয়া সময়ৰ দাবী।	▪ ট্ৰেক্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ। ▪ কৃষি সম্পৰ্কীয় দক্ষতা উন্নয়ন কৰ্মসূচী। ▪ কীটনাশক, পতংগ নাশক দৰৱ ব্যৱহাৰ আৰু সংকৰ প্ৰজাতিৰ শস্য খেতিৰ প্ৰশিক্ষণ
ভঁৰাল আৰু প্ৰক্ৰিয়াকৰণ	▪ সমূহীয়া গুদাম বা ভঁৰাল ঘৰৰ অভাৱ। ▪ পৰ্যাপ্ত বিদ্যুৎ যোগান নথকা কাৰণে হিমঘৰ (ক'ল্ডষ্ট'ৰেজ) ব্যৱস্থাৰ অভাৱ।	▪ কৃষি কাৰ্যৰ বাবে পৰ্যাপ্ত নতুন প্ৰযুক্তি। ▪ বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী দীৰ্ঘকাল ধৰি সংৰক্ষিত ৰখাৰ সহায়ক। ▪ তেওঁলোকে উৎপাদিত সামগ্ৰী সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিব পাৰে আৰু যেতিয়া চাহিদা ব্যাপকভাৱে বাঢ়ি যায় তেতিয়া বিক্ৰী কৰিব পাৰে।	▪ প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী। ▪ পেকেজিং। ▪ পৰিবহণ আৰু বিতৰণ।
বিপণন	▪ পৰ্যাপ্ত বিদ্যুৎ যোগান নথকা কাৰণে হিমঘৰ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ▪ উৎপাদিত সামগ্ৰী কঢ়িয়াই লৈ যাবলৈ পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ▪ বজাৰৰ সৈতে পোনপটীয়া যোগাযোগ কম আৰু মধ্যভোগীৰ ওপৰত অধিক নিৰ্ভৰতা। ▪ বিপণন কলা-কৌশল সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ, বিক্ৰীৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰতা।	▪ বিবিধ প্ৰকাৰ কৃষিজাত সামগ্ৰীৰ ক্ৰমবৰ্ধমান চাহিদা আৰু বৰ্তমান বজাৰৰ পৰিস্থিতি সম্পৰ্কে অধিক জ্ঞান। ▪ অবাধ পৰিবহণ ব্যৱস্থাই কৃষকসকলক তেওঁলোকৰ সামগ্ৰী নিকটৱৰ্তী বজাৰলৈ লৈ যোৱাত সহায় কৰিব। ▪ মধ্যভোগীক আঁতৰাই বজাৰ মূল্য সৰ্বোচ্চ হাৰত বৃদ্ধি কৰা। ▪ বৰ্তমান বজাৰৰ পৰিস্থিতি আৰু তেওঁলোকৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বৰ্তমান মূল্যৰ বিষয়ে অধিক জ্ঞান।	▪ বজাৰৰ অৱস্থা জানিবলৈ সজাগতা কৰ্মসূচী। ▪ ক্ৰেতা আৰু বিক্ৰেতাৰ বৈঠক।

তালিকা- ১৬ ঃ পশুধন

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
চৰণীয়া ভূমি কম	প্ৰযোজ্য নহয়	▪ উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ	
পশু খাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	▪ গছ-গছনিৰ পৰা পশুখাদ্য, শস্যৰ অৱশিষ্টাংশ কেৱল ৩-৬ মাহৰ বাবে পৰ্যাপ্ত। ▪ গোটেই বছৰ ধৰি সেউজ পশুখাদ্যও পৰ্যাপ্ত নহয়। ▪ শোচনীয় বিত্তীয় অৱস্থাৰ কাৰণে বজাৰৰ পৰা ক্ৰয় কৰাৰ অক্ষমতা।	▪ সুবিধা লাভ কৰিব পাৰিলে পশু খাদ্যৰ বাবে ভাল ঘৰুৱা বজাৰ আৰু এই সুবিধাই জীৱিকাৰ বিকল্প সুযোগ সৃষ্টি কৰিব।	
দক্ষ লোকশক্তিৰ অভাৱ	▪ কাৰিকৰী দক্ষতা আৰু বিপণন দক্ষতা সম্পৰ্কে কম জ্ঞান।	▪ দক্ষতা উন্নয়নৰ প্ৰশিক্ষণে উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধি আৰু উন্নত কৰিব পাৰে।	
বজাৰ	▪ বজাৰৰ সৈতে যথোপযুক্ত সংযোগ। ▪ উৎপাদিত বিবিধ প্ৰকাৰৰ চাহৰ চাহিদা সম্পৰ্কে সজাগ নহয়।	▪ জাতীয় আৰু আন্তৰ্জাতিক বজাৰত ভাল চাহিদা	
পশু চিকিৎসা ব্যৱস্থা	▪ পশু চিকিৎসাৰ কোনো কেন্দ্ৰ নাই। ▪ যথোপযুক্তভাৱে পশু পালন-প্ৰজনন সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ।	▪ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ ▪ গৃহপালিত পশুৰ জীৱনকাল (আয়ুস) বৃদ্ধি। ▪ এই ব্যৱস্থাই গাঁওবাসীক সজাগ হ'বলৈ সহায় কৰিব আৰু পশুপালন, প্ৰজননত উৎসাহিত কৰিব।	
অন্যান্য পশুধন সম্পৰ্কীয় সম্যাসমূহ	পুষ্টিৰ অভাৱ		গৰু-ম'হ আদিৰ উন্নতকৰণ / স্বাস্থ্য কৰ্মসূচী

তালিকা- ১৭ ঃ এন ডব্লিউ এফ পি

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কম সংগ্ৰহ	▪ এন ডব্লিউ এফ পি পৰ্যাপ্ত নহয়	▪ বজাৰত ক্ৰমবৰ্ধমান চাহিদা	▪ এন ডব্লিউ এফ পিৰ লাভ সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ কৰ্মসূচী
অস্থিতিশীল সংগ্ৰহ	প্ৰযোজ্য নহয়	—	—
কম মূল্য	প্ৰযোজ্য নহয়	—	—
মূল্য সংযোজন	▪ প্ৰক্ৰিয়াকৰণ গোট নাই ▪ প্ৰয়োজনীয় সম্পদ প্ৰাপ্তি নহয় ▪ কোনো কাৰিকৰী জ্ঞান নাই	—	—

তালিকা- ১৮ ঃ বিশেষীকৃত দক্ষতা

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কেঁচামালৰ পৰ্যাপ্ততা	▪ বিত্তীয় সাহায্যৰ অভাৱ। ▪ ভঁৰাল বা গুদামৰ ব্যৱস্থা নাই। ▪ কেঁচামালৰ কাৰ্যকৰী সদ্ব্যৱহাৰ নহয়।	▪ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বিবিধ বজাৰ। ▪ কেন্দ্ৰীয় ভঁৰাল বা গুদামৰ ব্যৱস্থা প্ৰদান।	▪ দক্ষতা উন্নয়ন সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ ▪ আধুনিক আন্তঃগাঁথনি আৰু যন্ত্ৰৰ বাবে সজাগতা আৰু তথ্য প্ৰদান কৰ্মসূচী।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মান	▪ প্ৰশিক্ষণৰ অভাৱ। ▪ পৰম্পৰাগত যন্ত্ৰৰ ব্যৱহাৰ। ▪ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ পেকেজিং সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ।	▪ আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ সহায়ত নতুন আৰু উদ্ভাৱমূলক সামগ্ৰী উৎপাদন।	▪ আধুনিক যন্ত্ৰ আৰু সা-সঁজুলিৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ। ▪ গাঁওবাসীসকলক আধুনিক প্ৰযুক্তি প্ৰদান।
বিপণনৰ সম্ভাৱনীয়তা	▪ ঘৰুৱা বজাৰ সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ। ▪ প্ৰাতিষ্ঠানিক গ্ৰাহকৰ সৈতে কোনো সংযোগ নাই। ▪ উপযুক্ত বিপণন কেন্দ্ৰৰ অভাৱ।	▪ উন্নততৰ বিপণন কেন্দ্ৰৰ বাবে উদ্ভাৱনমূলক জ্ঞান আৰু নতুন সামগ্ৰী উৎপাদন।	▪ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ লগত উৎপাদিত সামগ্ৰী বৃহৎ পৰিমাণে ক্ৰয়ৰ ব্যৱস্থা প্ৰদান।
ঋণৰ সুবিধা	▪ আত্মসহায়ক গোট আদিৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ অভাৱ।	▪ চৰকাৰৰ কিছু সংস্থাৰ পৰা ঋণ বা হ্ৰস্বম্যাদী ঋণৰ ব্যৱস্থা অথবা বিত্তীয় সাহায্য প্ৰদান।	▪ ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ, ম্যাদী ঋণ, কাৰ্যকৰী (চলিত) মূলধনৰ ব্যৱস্থা কৰা।
উদ্ভাৱনমূলক আৰু বিবিধ প্ৰকাৰ উৎপাদন	▪ নতুন ধাৰণা আৰু বিক্ৰীৰ ৰণকৌশলৰ অভাৱ। ▪ বজাৰৰ নতুন প্ৰৱণতা সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ।	▪ বজাৰৰ চাহিদা অনুসৰি নতুন ধৰণৰ সামগ্ৰী উৎপাদন।	▪ বিবিধ প্ৰকাৰ সামগ্ৰীৰ উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণ।

তালিকা- ১৯ ঃ ঋণৰ সুবিধা

Table 16: Credit facility

Table 16 Credit facility

Constraints	Reason	Opportunities	Programme
Ineptness	-	• Setting up modern financial institution in the nearby areas.	
Rate of interest	• Higher lending rates charged by the private money lender	• Subsidised credit arrangement	
Availability of loan	• Fear of risk taking • No knowledge of documentation	• Start-ups entrepreneurial venture	
Mortgage difficulty	• Unavailability of proper documentation of mortgaged property.	• Proper awareness about documentation in the area	

Divisional Forest Officer
Lakhimpur Division